

UCHWAŁA Nr XIII/136/2016
RADY GMINY WIDUCHOWA
z dnia 27 czerwca 2016 roku

w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie
Widuchowa na lata 2016-2022.

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U z 2016r. poz. 446 z późn.zm.) oraz art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015r. poz. 163 z późn.zm.) Rada Gminy Widuchowa uchwala,co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Widuchowa na lata 2016-2022, w brzmieniu załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Widuchowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2016 roku.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY

Bogdan Kosmański

Uzasadnienie do Uchwały Nr XIII/136/2016
Rady Gminy Widuchowa
z dnia 27 czerwca 2016 r.

Jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej jest strategia rozwiązywania problemów społecznych. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, zgodnie z którym: „do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.”

Zgodnie z art. 16b, ust. 2 strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera w szczególności:

1. diagnozę sytuacji społecznej;
2. prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
3. określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: edukacja, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne, pomoc osobom niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

Załącznik do Uchwały Nr XIII/136/2016
Rady Gminy Widuchowa
z dnia 27 czerwca 2016 r.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY WIDUCHOWA NA LATA 2016 – 2022**

**Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Widuchowej
2016**

SPIS TREŚCI

| | |
|--|----|
| 1. Istota i znaczenie Strategii dla rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Widuchowa | 4 |
| 2. Podstawa formalna tworzenia Strategii..... | 5 |
| 2.1 Dokumenty europejskie..... | 5 |
| 2.2 Dokumenty krajowe | 6 |
| 2.3 Dokumenty regionalne | 6 |
| 2.4 Dokumenty lokalne..... | 6 |
| 2.5 Krajowe regulacje prawne | 7 |
| 3. Zasady pracy nad Strategią | 9 |
| 3.1 Konsultacje społeczne..... | 9 |
| 4. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach Gminy Widuchowa | 12 |
| 4.1 Informacje ogólne o gminie | 12 |
| 4.2. Struktura demograficzna mieszkańców | 13 |
| 4.3. Migracje ludności..... | 13 |
| 5. Diagnoza warunków życia mieszkańców oraz istniejących problemów społecznych w Gminie Widuchowa..... | 13 |
| 5.1. Kapitał intelektualny mieszkańców | 15 |
| 5.2 Ochrona zdrowia. | 20 |
| 5.3 Kultura, sport i rekreacja. | 22 |
| 5.4 Rynek pracy i bezrobocie. | 26 |
| 5.5 Ubóstwo. | 29 |
| 5.6 Bezdomność..... | 32 |
| 5.7 Problemy osób niepełnosprawnych i starszych..... | 33 |
| 5.8 Zagrożenia współczesnej rodziny..... | 41 |
| 5.9 Uzależnienia od substancji psychoaktywnych..... | 43 |
| 5.10Bezpieczeństwo i porządek publiczny. | 49 |
| 6. Analiza PESTLE | 53 |
| 6.1 Polityczna..... | 54 |
| 6.2 Ekonomiczna..... | 54 |
| 6.3 Społeczna. | 55 |

| | |
|--|----|
| 6.4 Technologiczna. | 56 |
| 6.5 Ekologiczna. | 57 |
| 6.6 Regulacji prawnych. | 57 |
| 7. Analiza SWOT. | 58 |
| 8. Założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Widuchowa na lata 2016 - 2022. | 59 |
| 9. Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Widuchowa na lata 2016-2022. | 65 |
| 10. Monitoring i ewaluacja Strategii. | 66 |
| 11. Źródła finansowania. | 66 |
| 12. Wskaźnik realizacji Strategii | 67 |
| Bibliografia. | 71 |

1. Istota i znaczenie Strategii dla rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Widuchowa

Polityka społeczna, według Kurzynowskiego to działalność państwa, samorządów i organizacji pozarządowych zmierzająca do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, prorozwojowych struktur społecznych oraz stosunków społecznych opartych na równości i sprawiedliwości społecznej, sprzyjających zaspokajaniu potrzeb społecznych na dostępnym poziomie. Definicja ta zawiera trzy istotne dla polityki społecznej cele: dbałość o warunki bytu, prorozwojowe struktury i stosunki społeczne. Pierwszy cel odwołuje się do dbania przez państwo, by społeczeństwo miało możliwość zaspokajania podstawowych potrzeb poprzez pracę zarobkową, emerytury, renty lub świadczenia społeczne. Drugi cel wskazuje na konieczność kształtowania kapitału ludzkiego, który byłby zdolny do realizowania różnorodnych zadań w warunkach konkurencji na rynkach. Trzeci cel wskazuje na potrzebę kształtowania stosunków społecznych w oparciu o zasadę sprawiedliwości oraz zapewnianie równości szans na starcie każdemu człowiekowi. Podmiotem odpowiedzialnym za kształtowanie i realizowanie polityki społecznej jest państwo, samorządy oraz organizacje pozarządowe. Jakość relacji oraz stopień współpracy między poziomem ogólnokrajowym, regionalnym oraz lokalnym decyduje o skuteczności polityki społecznej.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek „opracowania i realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Skuteczna polityka społeczna powinna opierać się na rozpoznaniu rzeczywistych zjawisk i problemów społecznych występujących w danej społeczności lokalnej oraz ocenie znaczenia i roli czynników warunkujących te zjawiska.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych to usystematyzowana, długoterminowa i perspektywiczna koncepcja polityki społecznej, mająca na celu objęcie wsparciem osoby dotknięte wykluczeniem społecznym oraz stworzenie optymalnych warunków dla funkcjonowania społeczności lokalnej. Głównym zadaniem strategii jest wyrównanie szans społecznych mieszkańców gminy dzięki

efektywnej współpracy wszystkich partnerów działających w obszarze polityki społecznej.

2. Podstawa formalna tworzenia Strategii

Priorytetowe kierunki zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie wiejskiej Widuchowa oraz planowane w ich ramach przedsięwzięcia są zgodne z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych formułowanych i realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, na poziomie Kraju, na poziomie Regionalnym oraz Lokalnym. Poniższy rozdział przedstawia opis podstawowych dokumentów strategicznych, które stanowią przesłanki dla Strategii.

2.1 Dokumenty europejskie

Kluczowym programem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej jest Strategia Europa 2020. Jest ona nowym długookresowym programem rozwoju, zastępującym przyjętą w 2000 roku Strategię Lizbońską. „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” podkreśla znaczenie współdziałania państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform, w odpowiedzi na wyzwania związane z globalizacją, starzeniem się społeczeństw oraz rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów. Wyznaczone zostały trzy podstawowe, wzajemnie wzmacniające się priorytety:

- . wzrost inteligentny, czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach
- . wzrost zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej
- . wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną

Podstawowymi instrumentami realizującymi cele zawarte w strategii są Krajowe Programy Reform, opracowywane przez państwa członkowskie oraz inicjatywy przewodnie, przygotowywane przez KE, a realizowane na poziomie UE, państw członkowskich, regionalnym oraz lokalnym.

2.2 Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie wiejskiej Widuchowa zgodna jest z poniższymi dokumentami krajowymi:

1. Strategia Długookresowa Kraju Polska 2030
2. Strategia Średniookresowa Kraju Polska 2020
3. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie
4. Krajowy Program Reform KRR
5. Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020
6. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
7. Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomani na lata 2011-2016
8. Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011-2015
9. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
10. Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki
11. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego
12. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego
13. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020

2.3 Dokumenty regionalne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie wiejskiej Widuchowa jest zgodna z poniższymi dokumentami regionalnym:

1. Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020.

2.4 Dokumenty lokalne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie wiejskiej Widuchowa jest zgodna z poniższymi dokumentami lokalnymi:

1. Strategia Rozwoju Gminy Widuchowa na lata 2012-2020

2.5 Krajowe regulacje prawne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Widuchowa uwzględnia zapisy obowiązujących przepisów prawnych:

1. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U.2015.163 j.t. ze zm.)
2. Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U.2016.446 j.t)
3. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011r. Nr 127, poz. 721, j.t. z późn. zm.)
4. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. 2016.546 j.t.)
5. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U.2016.487 j.t. ze zm.)
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U.2016.224 j.t. ze zm.)
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.2015.1390 j.t.)
8. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U.2016.575 j.t.)
9. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U.2015.581 j.t. ze zm.)
10. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U.2016.645 j.t. ze zm.)
11. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011r. Nr 43, poz. 225, j.t. z późn. zm.)
12. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 roku o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. z 2006r. Nr 94, poz. 651, z późn. zm.)
13. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U.2016.239 j.t. ze zm.)
14. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U.2016.198 j.t.)

15. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz.U.2015.114 j.t. ze zm.)
16. Ustawa z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U.2016.169 j.t. ze zm.)
17. Ustawa z dnia 17 listopada 1964 roku Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U.2014.101 j.t. ze zm.)
18. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U.2015.2082 j.t. ze zm.)
19. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny (Dz.U.2016.380 j.t. ze zm.)
20. Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2015.748 j.t. ze zm.)
21. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2013r. Nr 966 j.t. z późn. zm.)
22. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997r. – Prawo energetyczne (Dz.U.2012.1059 j.t. ze zm.)
23. Ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U.2015.121 j.t. ze zm.)
24. Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 roku Karta Nauczyciela (Dz.U.2014.191 j.t. ze zm.)
25. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (Dz. U. z 2013r., poz.885, j.t. z późn. zm.)
26. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U.2014.150 j.t. ze zm.)
27. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U.2014.382 j.t. ze zm.)
28. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U.2015.2156 j.t. ze zm.)
29. Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej (Dz.U.2015.618 j.t. ze zm.)

3. Zasady pracy nad Strategią

W celu opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Widuchowa został powołany Zespół ds. Strategii. Poniżej przedstawione zostały instytucje, których przedstawiciele weszli w skład Zespołu ds. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Widuchowa:

1. Sekretarz Gminy Widuchowa.
2. Urząd Gminy - samodzielne stanowisko ds. Oświaty, Kultury i Sportu.
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
4. Gminny Zespół Interdyscyplinarny.
5. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Widuchowej.
6. Powiatowy Urząd Pracy w Gryfinie.
7. Posterunek Policji w Widuchowej.
8. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej o/Widuchowa.

Diagnoza problemów społecznych w Widuchowej została opracowana na podstawie danych statystycznych oraz sprawozdań. Praca Zespołu polegała na spotkaniach indywidualnych oraz komunikacji elektronicznej.

3.1 Konsultacje społeczne

Zarządzanie sferą publiczną wymaga partycypacji społecznej. Skuteczne włączanie mieszkańców w proces planowania programów publicznych, wdrażania oraz monitorowania ich realizacji, może przynieść wymierne korzyści, do których należy przede wszystkim zaliczyć tworzenie efektywnych rozwiązań, wzrost zaufania do instytucji samorządowych oraz poczucia podmiotowości obywatela w gminie. Różnice interesów i oczekiwań powinny być uzgadniane i negocjowane przez władze lokalne i mieszkańców. Wzrost poczucia wpływu mieszkańców na to, w jaki sposób rozwiązywane są społeczne problemy w ich otoczeniu, może przyczynić się do większej partycypacji społecznej i zmniejszenia roszczeniowości obywateli w stosunku do władz lokalnych.

W Widuchowej konsultacje społeczne odbywały się w formie kwestionariusza ankiety. 100 ankiet rozdano mieszkańcom gminy. Kwestionariusz zawierał kilka krótkich pytań otwartych. Celem konsultacji było poznanie poziomu zaangażowania obywateli w sprawy gminy oraz ich opinii na temat istniejących

w gminie problemów. Otwarte pytania nie narzucały konkretnych problemów i pozwalały na eksplorację sytuacji w gminie. Uzyskano 53 wypełnione kwestionariusze.

Uczestnicy konsultacji wskazywali na następujące pozytywne aspekty gminy Widuchowa:

1. Spokój i kameralność
2. Bezpieczeństwo
3. Dbłość o edukację i bezpieczeństwo dzieci od przedszkola po gimnazjum.
4. Bogato zaopatrzone biblioteki.
5. Wyremontowane i wyposażone w komputery i inny sprzęt świetlice wiejskie, w prawie każdej wsi.
6. Kluby sportowe i kompleks boisk sportowych.
7. Wysoko rozwinięte zaplecze sportowo- rekreacyjne.
8. Warunki naturalne gminy, dostępność puszczy, dorzecza Odry, jeziora Kiełbiczki Lubicz.
9. Bogatą ofertę wydarzeń kulturalnych.
10. Atrakcyjność gminy pod względem zabytków i szlaków turystycznych.
11. Rozwój infrastruktury turystycznej i sportowej.

Zdefiniowane problemy społeczne występujące w gminie:

1. Bezrobocie
2. Ubóstwo rodzin
3. Starzenie się gminy, jako efekt migracji młodych mieszkańców
4. Słabo rozwinięte formy opieki długoterminowej.
5. Niezbędne jest wspieranie przez Gminę działań umożliwiających poprawę dostępności i jakości usług zdrowotnych.
6. Programy promocyjne i profilaktyczne są wprowadzane jedynie pod warunkiem uzyskania na ten cel dodatkowych środków finansowych. Istnieje konieczność objęcia uczniów aktywną opieką medyczną i profilaktyką zdrowotną.

Proponowane przez uczestników konsultacji działania, jakie powinny zostać wprowadzone, by rozwiązać istniejące w gminie problemy społeczne:

1. Poprawa, jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych.
2. Poprawa dostępu do form opieki długoterminowej.

3. Zwiększenie pomocy bezpośredniej osobom najuboższym (finansowej lub rzeczowej).
4. Pozyskiwanie inwestorów.
5. Tworzenie nowych miejsc pracy.
6. Zapewnienie preferencyjnych warunków gospodarczych dla nowo powstających firm.
7. Promocja programów kształcenia osób poszukujących pracy (PUP, OHP, inne).
8. Programy aktywizujące dzieci i młodzież.
9. Wygospodarowanie mieszkania chronionego dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
10. Wspólne działania wszystkich instytucji w gminie Widuchowa.
11. Profilaktyka społeczna, jako system działań zapobiegających występowaniu różnych odmian patologii – opracowywanie programów profilaktycznych szczególnie dla grup wykluczenia społecznego jak długotrwale bezrobotni, opuszczający zakłady karne, bezdomni, alkoholicy.

W przeprowadzonych badaniach w ramach Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych w gminie Widuchowa, badani dorośli mieszkańcy oceniali ważność różnych problemów społecznych w gminie. W ocenie respondentów najpoważniejszymi problemami występującymi lokalnie jest bezrobocie, ubóstwo społeczeństwa oraz alkoholizm, natomiast najmniej poważnymi problemami są: narkomania, wzrost przestępczości oraz HIV/AIDS.

Wiele działań zgłaszanych przez uczestników konsultacji realizowana jest od pewnego czasu na terenie gminy, dotyczy to w szczególności:

1. Programów aktywizujących dzieci i młodzież.
2. Współpracy rodziców ze szkołą.
3. Działania Interdyscyplinarnego Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
4. Działań informacyjnych dotyczących instytucji i placówek oferujących pomoc i wsparcie w przezwyciężaniu trudności życiowych.
5. Współpraca instytucji działających na terenie gminy.
6. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej działa na rzecz osób starszych, świadczy usługi opiekuńcze.

7. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej świadczy pomoc finansową i rzeczową.
8. PUP dla mieszkańców z terenu gminy organizuje zajęcia aktywizacyjne oraz programy szkoleniowe dla osób bezrobotnych i niepełnosprawnych.
9. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej podejmuje działania w ramach projektów POKL (środki unijne) w zakresie podnoszenia kompetencji lub umiejętności zawodowych.

4. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach Gminy Widuchowa

4.1 Informacje ogólne o gminie

Gmina Widuchowa położona jest w zachodniej części województwa zachodniopomorskiego, w środkowo – zachodniej części powiatu gryfińskiego. Graniczy ona od strony północnej z gminą Gryfino, od strony wschodniej z gminą Banie, od strony południowej z gminą Chojna, natomiast od strony zachodniej przez rzekę Odrę z Republiką Federalną Niemiec. Jest jedną ze 114 gmin województwa i jedną z 9 gmin powiatu gryfińskiego. Gmina zajmuje powierzchnię 210 km². W skład gminy wchodzi 14 jednostek osadniczych. Siedzibą gminy jest miejscowość Widuchowa – (położenie geograficzne N 53°07' E 14°22'), która liczy 1377 mieszkańców. Ogółem liczba mieszkańców zamieszkujących gminę Widuchowa wynosi 5.562 (stan na dzień 31.12.2013) co jest wynikiem przeciętnym na tle innych gmin regionu.

Do najważniejszych szlaków komunikacyjnych przechodzących przez teren gminy należą: droga krajowa nr 31, droga wojewódzka nr 122 oraz zelektryfikowana linia kolei normalnotorowej relacji Kostrzyń – Szczecin.

W układzie sieci powiązań drogowych Gmina Widuchowa zajmuje szczególną pozycję. Przez teren gminy przebiegają ważne szlaki komunikacji drogowej jak np. droga krajowa nr 31 relacji Szczecin – Słubice oraz droga wojewódzka nr 122 relacji Krajnik – Pyrzyce. Gmina posiada ok. 112 km (wszystkich) dróg - powiatowych i gminnych. Drogi te wymagają modernizacji i planowana jest ich stopniowa modernizacja oraz ciągłe prace naprawcze.

4.2. Struktura demograficzna mieszkańców

Gminę Widuchowa zamieszkuje 5.562 osoby (stan w dniu 31.12.2013r. wg danych GUS), w tym 1.768 kobiet w wieku produkcyjnym 15 – 59 lat tj. 31,62 % oraz 2.099 mężczyzn w wieku 15 – 64 lata tj. 37,54%. Średnia gęstość zaludnienia jest niska i wynosi 26,7 osób na 1 km². Liczba mieszkańców poszczególnych wsi wchodzących w skład gminy jest zróżnicowana i jedynie wieś Widuchowa można uznać, jako dużą, podczas gdy pozostałe to małe i średnie miejscowości.

Spadek ilości osób widać w grupie noworodków gdzie zauważalny jest spadek z 72 urodzonych w roku 2012 do 56 urodzonych w 2013 roku.

4.3. Migracje ludności

Charakterystycznym również zjawiskiem dla gminy są migracje. W ostatnich latach widać nieznaczny odpływ ludności z obszaru gminy. Ujemne saldo migracji spowodowane jest przede wszystkim poszukiwaniem pracy przez młodych mieszkańców, której nie mogą znaleźć na terenie Gminy bądź w gminach ościennych. W ostatnim pięcioleciu pojawiły się także migracje zewnętrzne w ilości 2 osób. Pozytywnym zjawiskiem stał się również trend zwiększającej się ilości zameldowań z miast. Świadczyć może o tym zwiększenie w gminie inwestycji infrastrukturalnych oferujących tym samym dostęp do usług oferowanych także w mieście. W ostatnich 5 latach zanotowano trwałą tendencję wzrostu udziału osób w wieku produkcyjnym w społeczności Gminy Widuchowa – stan na grudzień 2012 roku wskazuje, że ludność w wieku produkcyjnym stanowiła 65 % ogólnej liczby mieszkańców, wykazując w każdym roku wzrost o ok. 0,5 %, aby w roku 2013 osiągnąć poziom 66 % całej ilości mieszkańców. Zwiększył się także odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, przy niemal niezmiennym udziale osób w wieku przedprodukcyjnym.

5. Diagnoza warunków życia mieszkańców oraz istniejących problemów społecznych w Gminie Widuchowa

Na terenie gminy Widuchowa stopa bezrobocia kształtuje się na poziomie 10 % jeżeli mowa o ludności w wieku produkcyjnym. Na dzień 31.10.2012 zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gryfinie było 429 osób. Gmina Widuchowa

w porównaniu do innych gmin powiatu gryfińskiego ma jedną z niższych stóp bezrobocia. Wpływ na to ma zdecydowana poprawa warunków życia mieszkańców Gminy, rozwój obszarów związanych z infrastrukturą a także możliwość znalezienia pracy w gminach sąsiednich. Jednak poważnym problemem jest ciągle istnienie bezrobocia niezarejestrowanego, tzw. ukrytego, co związane jest między innymi z posiadaniem gospodarstw rolnych poniżej 2 ha przeliczeniowych. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, właściciele takich gospodarstw mogą zarejestrować się, jako osoby bezrobotne, lecz tego nie robią. Ponad połowa bezrobotnych to kobiety (58,27%). Niekorzystnym zjawiskiem jest także duży udział bezrobotnych pozostających bez pracy więcej niż 12 miesięcy, wynosi on, bowiem 49,51 %, jak również duży jest udział osób w wieku 18 – 44 lat (produkcyjnym) - 67,56 %. Ciągle jeszcze głównymi przyczynami bezrobocia jest: □ restrukturyzacja gospodarki, regres gospodarczy w sektorze rolniczym i innych gałęziach gospodarki, brak kapitału inwestycyjnego zarówno własnego, jak i obcego oraz zasobów pieniężnych. Na stan bezrobocia bezpośredni wpływ ma również stopień wykształcenia ludności. Głównym problemem bezrobocia jest brak miejsc pracy na terenie Gminy i w jej otoczeniu. Przy obecnym braku ofert pracy stałej dla wielu bezrobotnych, zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych jest jedyną realną szansą na przetrwanie, chociaż na pewien czas trwania bezczynności zawodowej. Umożliwia to otrzymanie dochodów z pracy, a w konsekwencji uzyskanie prawa do zasiłku dla bezrobotnych.

Ożywienie gospodarcze terenów wiejskich, walka z bezrobociem oraz tworzenie nowych miejsc pracy stały się najważniejszymi celami działania Gminy. Proces przechodzenia od polityki rolnej do wielofunkcyjnego rozwoju wsi jest szansą dla ludności wiejskiej. W Gminie Widuchowa liczba pracujących w 2011 r. zmalała w stosunku do 2007r. o 43 osoby, co wynika z analizy spadku bezrobocia na tym obszarze (źródło danych: GUS). Podstawowe prawidłowości w kształtowaniu się liczby pracujących są następujące: - znaczny wzrost liczby zatrudnionych w rolnictwie, w przemyśle i w budownictwie, - znaczny spadek liczby pracujących w handlu, usługach i w transporcie, - niewielki wzrost liczby pracujących w obsłudze nieruchomości i firm, - niewielki spadek liczby zatrudnionych w edukacji, - znaczny spadek liczby pracujących w ochronie zdrowia. Uzasadnione wydaje się twierdzenie, że w najbliższych latach wystąpi zmiana struktury zatrudnienia na korzyść sektorów o charakterze usługowym. W Gminie Widuchowa, w porównaniu z sąsiednimi

gminami jest wysoki udział pracujących w przemyśle (ok. 47 %) oraz znaczący udział pracujących w rolnictwie. Pierwsze zjawisko świadczy o dobrze rozwiniętym przemyśle, przy niewielkim aktualnie poziomie inwestowania. Drugie zaś to wynik istnienia dużych, nowoczesnych gospodarstw rolnych zatrudniających siłę najemną. Wyraźnie załamał się rynek pracy w handlu i ochronie zdrowia, przy czym pierwsze zjawisko wiąże się z likwidacją wielu małych sklepów i hurtowni zaś drugie - z reformą służby zdrowia w Polsce. Wystąpiło także zjawisko redukcji zatrudnienia w tradycyjnych branżach przemysłu. Na różnicę między zasobami pracy a wielkością zatrudnienia składają się bezrobotni zarejestrowani, bezrobotni nierejestrowani bądź pracujący w tzw. szarej strefie, jak też osoby zatrudnione, nieujęte w bieżącej sprawozdawczości statystycznej. Wzrost liczby podmiotów gospodarczych nie wpływa na spadek bezrobocia. Przypuszczać należy, że szereg podmiotów gospodarczych zawiesza bądź kończy działalność, powodując wzrost bezrobocia, a statystyka nie nadąża z ujawnianiem tego faktu.

5.1. Kapitał intelektualny mieszkańców

Istotnymi problemami występującymi w gminie jest odpływ do innych miast młodych wykształconych mieszkańców oraz stosunkowo niski kapitał społeczny mieszkańców. Z pewnością te dwie kwestie wymagają uwagi ze strony władz lokalnych. Rozwój współczesnej gospodarki w coraz większym stopniu opiera się na wiedzy. Znaczenia nabierają takie cechy, jak gotowość do planowania, uczenia się, otwarcie się na globalną konkurencję. Raport diagnozujący Kapitał Intelektualny Polski przedstawia definicję kapitału intelektualnego dla całego kraju, jest to: „ogół niematerialnych aktywów ludzi, przedsiębiorstw, społeczności, regionów i instytucji, które odpowiednio wykorzystane mogą być źródłem obecnego i przyszłego dobrostanu kraju” i składa się z czterech komponentów: kapitału ludzkiego, kapitału strukturalnego, kapitału społecznego oraz kapitału relacyjnego.

Kapitał intelektualny Polski nadal dzieli istotny dystans w stosunku do najbardziej rozwiniętych państw w Europie. Poniżej przedstawiona została diagnoza kapitału intelektualnego dla gminy Widuchowa, uwzględniające wyróżnione cztery komponenty. Kapitał ludzki to potencjał zgromadzony we wszystkich mieszkańcach, ich wykształceniu, doświadczeniach życiowych, umiejętnościach i postawach, który

odpowiednio wykorzystany, może służyć poprawie społecznego dobrobytu mieszkańców.

Wykształcenie mieszkańców gminy Widuchowa w 2013 roku było znacznie lepsze niż w poprzednich latach. Problemem natomiast staje się emigracja, do innych miast w Polsce, młodych osób z wyższym wykształceniem, którym gmina nie jest w stanie zapewnić odpowiednich warunków do życia i rozwoju.

W gminie Widuchowa funkcjonują placówki oświatowe oferujące kształcenie na etapach edukacji, poczynając od przedszkoli, kończąc na gimnazjum.

Na terenie gminy wyróżnić można:

Gminne Przedszkole w Widuchowej.

Szkoła Podstawowa w Krzywiniu.

Zespół Szkół w Widuchowej:

1. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Władysława Szafera
2. Publiczne Gimnazjum im. Kazimierza Górskiego

Gminne Przedszkole w Widuchowej, funkcjonuje od 1971 r., a w obecnym budynku przy ul. Tatrzańskiej istnieje od 1981r. Jest to budynek wolno stojący zaadaptowany na potrzeby dzieci, do którego bezpośrednio przylega duży ogród. Organem prowadzącym Przedszkole jest Gmina Widuchowa, a nadzór pedagogiczny nad placówką sprawuje Zachodniopomorski Kurator Oświaty.

Do przedszkola na dzień dzisiejszy uczęszcza średnio 73 dzieci (dane z Gminy Widuchowa, stan na 2013r.) w wieku od 3-6 lat.

Struktura organizacyjna przedszkola obejmuje 4 oddziały wiekowe:

I- oddział 3-4 latki,

II- oddział 5-latki,

III- oddział 6-latki,

IV- oddział 6-latki.

Dzienny czas pracy poszczególnych oddziałów jest różny, dostosowany do potrzeb rodziców oraz dowozów dzieci. Wychowaniem przedszkolnym objęte są dzieci z 12 okolicznych miejscowości, którym dowozy i odwozy do placówki zapewnia nieodpłatnie Urząd Gminy. Placówka czynna jest od poniedziałku do piątku od godz. 7-16. Przedszkole stwarza możliwość żywienia wszystkim dzieciom. Rodzice dzieci

mają możliwość wyboru ilości posiłków. Na dzień dzisiejszy rodzice nie wnoszą żadnych opłat związanych z opieką i wychowaniem oraz realizacją obowiązkowego przygotowania rocznego 6-latków -płacą jedynie za „wsad do kotła”. Dzieci z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej korzystają z pomocy w opłacie za posiłki.

W Gminie Widuchowa istnieją 2 szkoły: Publiczna Szkoła Podstawowa w Krzywinie, Publiczna Szkoła Podstawowa w Widuchowej i Publiczne Gimnazjum w Widuchowej działające razem, jako Zespół Szkół. Ogółem do szkół podstawowych i gimnazjum uczęszcza 519 uczniów. Od kilku lat liczba uczniów zmniejsza się. W roku szkolnym 2012/2013 Szkoła Podstawowa w Krzywinie posiada 12 oddziałów, do których uczęszczało 98 uczniów pod dydaktyczną opieką 20 nauczycieli. Szkoła w Krzywinie w ostatnich latach przeszła gruntowaną modernizację, a w ostatnich dniach została także oddana do użytku nowoczesna sala gimnastyczna dla dzieci z łącznikiem do budynku szkoły podstawowej. Przy Szkole Podstawowej, w tym samym budynku działa również oddział przedszkolny, do którego uczęszcza 25 dzieci. Ma osobne wejście i osobne pomieszczenia. W tej samej miejscowości, z uwagi na zgłaszane potrzeby stworzono także punkt przedszkolny dla 25 dzieci. Zespół Szkół w Widuchowej działa od 1 września 2003 r. w budynku przy ul. Barnima III, w skład, którego wchodzi szkoła podstawowa i gimnazjum. Pod okiem 50 nauczycieli uczy się 171 gimnazjalistów i 250 uczniów w szkole podstawowej. Plac wokół budynku Szkoły jest zagospodarowany- powstał zespół boisk do gier zespołowych i lekkoatletyki. Szkoła jest budynkiem o bardzo nowoczesnych rozwiązaniach technicznych, tj.: kotłownia olejowa ogrzewająca cały kompleks szkolny oraz dogrzewanie wody w okresie letnim z wykorzystaniem energii słonecznej przetworzonej za pomocą kolektorów słonecznych zamontowanych na dachu budynku. Zespół Szkół posiada własną salę gimnastyczną z trybunami na ponad 200 osób. Obiekt zawiera pełno wymiarowe boisko do piłki ręcznej oraz możliwość przystosowania sali do trzech boisk do koszykówki, jak również trzech do siatkówki. Sala gimnastyczna posiada dwa magazynki na sprzęt sportowy oraz cztery szatnie z natryskami. Obiekt posiada także salę do gimnastyki korekcyjnej. Placówka wyposażona jest również w bardzo dobrą bazę stołową, z której poza dziećmi szkolnymi korzystają mieszkańcy Widuchowej. Przy Szkole Podstawowej w Widuchowej stworzono także oddział przedszkolny, do którego uczęszcza 47 dzieci. Przy Zespole Szkół prowadzona jest świetlica dla dzieci oczekujących na lekcje i odjazd do domu. Wysoki odsetek - 72% uczniów dojeżdża do Szkoły

z kilkunastu miejscowości należących do obwodu Zespołu Szkół. Zespół Szkół w Widuchowej jest największą i najlepiej wyposażoną placówką oświatową w gminie. Szkoła jest miejscem wyrównywania szans dzieci, już na wczesnych etapach edukacji. Istotnymi informacjami, dającymi obraz na temat rozwoju społeczeństwa informacyjnego w gminie, są statystyki dotyczące dostępu uczniów do komputerów w szkole, w tym również dostępu do komputerów z dostępem do Internetu. Porównując dane z roku szkolnego 2012/2013 do roku szkolnego 2013/2014 można zaobserwować korzystne zmiany w liczbie uczniów przypadających na jeden komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w szkołach zarówno podstawowych, jak i gimnazjalnych, a także, powiązanej z nią, statystyce dotyczącej liczby komputerów z dostępem do Internetu przeznaczonych do użytku uczniów w szkołach.

W badaniu w ramach Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych w Gminie Widuchowa w 2014 roku, uczniowie szkół podstawowych, gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych pytani byli o swoje doświadczenia związane z używaniem komputera. Niewielki odsetek uczniów nie posiadał dostępu do komputera w domu (3,5% uczniów szkół podstawowych, 1,7% gimnazjalistów oraz 2,6% uczniów szkół ponadgimnazjalnych).

Uczniowie, którzy mieli w domu dostęp do komputera, spędzali przed nim najczęściej od 1 do 3 godzin dziennie. Co dziesiąty uczeń szkoły podstawowej, gimnazjalnej oraz ponadgimnazjalnej przyznawał, że poświęcał tej czynności ponad 5 godzin dziennie. Należy podkreślić, że korzystanie z komputera było ulubioną formą spędzania wolnego czasu dla ponad połowy badanych uczniów. Uczniowie najczęściej korzystali z Internetu (65% uczniów szkoły podstawowej, 78% gimnazjalistów oraz 78,6% uczniów szkół ponadgimnazjalnych). Wraz z wiekiem uczniowie częściej wykorzystywali komputer do nauki, korzystania z Internetu oraz słuchania muzyki, natomiast malał odsetek uczniów grających w gry komputerowe. Młodzi mieszkańcy gminy często korzystają z nowoczesnych technologii komunikacyjnych. Dostępność oraz kompetencje związane z technologiami komunikacyjnymi mniejsze są wśród starszych mieszkańców, a także osób gorzej wykształconych.

Kapitał społeczny to potencjał zgromadzony we wszystkich mieszkańcach, wyrażający się w postaci obowiązujących norm postępowania, zaufania, zaangażowania.

Współpraca oraz wymiana wiedzy przyczyniają się do wzrostu dobrostanu mieszkańców.

Niska aktywność mieszkańców oraz niewielkie zaangażowanie w rozwiązywanie istniejących lokalnych problemów społecznych jest jednym z głównych problemów występujących w gminie. Działania lokalnych władz i instytucji powinny skierować się na rozwój kapitału społecznego, poprzez nawiązywanie dialogu z mieszkańcami oraz wzmocnienie znaczenia organizacji pozarządowych w prowadzonej polityce społecznej.

Członkowie Zespołu ds. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Widuchowej wskazywali na niewielką aktywność mieszkańców, jako jeden z głównych problemów występujących w gminie. Organizacje pozarządowe mogą współpracować z administracją publiczną w zakresie świadczenia pomocy dzieciom i rodzinom, które znajdują się w kryzysie. Udzielanie pomocy tej grupie osób potrzebujących może polegać na organizowaniu świetlic środowiskowych, ośrodków poradniczych i ośrodków interwencji kryzysowej. Organizacje pozarządowe są organizacjami obywatelskimi, które działają z własnej inicjatywy na rzecz interesu publicznego, a za swoje działanie nie czerpią żadnych korzyści finansowych. Organizacje pozarządowe są prywatne, ale działają w interesie publicznym. W Widuchowej działa zbyt mała liczba organizacji społecznych ściśle współpracujących z instytucjami oraz lokalnymi władzami, pomimo to w trakcie ustalania składu Zespołu ds. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, nie uwzględniono żadnej organizacji pozarządowej na liście członków, zaś w trakcie konsultacji społecznych niewielki odsetek organizacji pozarządowych odesłał wypełniony kwestionariusz.

Badania prowadzone w ramach Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych w gminie Widuchowa w 2014 roku dostarcza kolejnych danych, wskazujących na niską aktywność mieszkańców. Zaledwie 8,7% uczniów szkół podstawowych, 11,1% gimnazjalistów oraz 13,2% uczniów szkół ponadgimnazjalnych przyznało, że ich ulubioną formą spędzania wolnego czasu jest udział w pracach różnych organizacji. Aktywność obywatelska oraz umiejętność współpracy i wymiany wiedzy stają się kluczowe w obliczu wyzwań współczesnej gospodarki oraz przyczyniają się do powiększania dobrobytu społecznego. Pobudzanie aktywności mieszkańców, ich zaangażowania w sprawy lokalne oraz kształtowanie odpowiedzialności za

rozwiązywanie problemów społecznych stają się największym wyzwaniem stojącym przed lokalnymi władzami oraz instytucjami działającymi na terenie gminy.

5.2 Ochrona zdrowia.

Na terenie Gminy Widuchowa działają placówki medyczne, przychodnie rodzinne w Widuchowej i Krzywiniu, które są oddziałami Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Przychodni Rodzinnej w Mieszkowicach. Przychodnie mają podpisaną umowę z Narodowym Funduszem Zdrowia Oddział Szczecin. Fakt działania dwóch oddziałów przychodni na taką ilość mieszkańców to ewenement w skali Polski, oczywiście trudny ekonomicznie, lecz polepszający dostępność do świadczeń.

W ramach podstawowej opieki zdrowotnej ośrodki zapewniają opiekę lekarza rodzinnego, pielęgniarki zabiegowej, pielęgniarki środowiskowo – rodzinnej, położnej środowiskowo – rodzinne i konsultanta pediatrycznego.

Kadra posiada wysokie kwalifikacje i długoletnie doświadczenie. Ośrodki prowadzą rejestrację osobistą i telefoniczną a termin realizacji świadczenia jest możliwie jak najszybszy. Dostępność i poziom świadczeń oceniany jest bardzo wysoko. Obecnie zgłoszono praktyki do programu akredytacji Ministerstwa Zdrowia, gdzie oczekują na decyzję. Najważniejszym zadaniem, jakie już częściowo jest realizowane to szeroko pojęte działania profilaktyczne.

Standardem dodatkowym przyjętym przez Zakład są regularne konsultacje pediatryczne. W przychodni działa gabinet szczepień i warto na to zwrócić uwagę, gdyż są sygnały o pojawieniu się ruchu antyszczepionkowego w Gminie. Jednakże są to odosobnione przypadki, lecz trudne i wymagają szczególnego nakładu pracy oraz nieustannego edukowania.

Według zapowiedzi obecnego ustawodawcy na nasze listy mają powrócić pacjenci obecnie pokazywani przez elektroniczną weryfikację, jako nieubezpieczeni, gdyż w ramach POZ wszyscy obywatele mają mieć prawo do bezpłatnej opieki. Jednak, gdy chodzi o leki i dalsze konsultacje oraz leczenie zamknięte - nie ma takich perspektyw.

Według zapowiedzi obecnego ustawodawcy na listy osób ubezpieczonych mają powrócić pacjenci pokazywani przez elektroniczną weryfikację, jakonieubezpieczeni, gdyż w ramach podstawowej opieki zdrowotnej wszyscy

obywatele mają mieć prawo do bezpłatnej opieki, natomiast, gdy chodzi o leki i dalsze konsultacje oraz leczenie zamknięte – nie ma takich perspektyw.

W Gminie Widuchowa dane statystyczne za lata 2013 - 2015 pokazują nieznaczne różnice w ilości różnych usług.

Porady ogółem – Przychodnia rodzinna – Widuchowa 9824, w tym pacjentów do lat 18 – 1726 i osób powyżej 65 roku życia – 2796.

- Przychodnia rodzinna - Krzywin – 5308, w tym pacjentów do lat 18 – 506 i osób powyżej 65 roku życia – 2276.

Ilość wizyt domowych w roku 2015 w Przychodni Widuchowa – 120, w Przychodni – 80, każdego roku liczba ta jest zbliżona.

W Przychodni Krzywin mieszkańcy Gminy mogą skorzystać z usługi lekarza stomatologa refundowanego przez NFZ, natomiast w Przychodni Widuchowa usługi te są odpłatne. Niezwykle trudnym zadaniem jest kontaktowanie specjalisty w tak małych Ośrodkach jak nasza Gmina.

Na terenie gminy Widuchowa w ocenie respondentów brakuje opieki długoterminowej.

Niezbędne jest wspieranie przez Gminę działań umożliwiających poprawę dostępności i jakości usług zdrowotnych. Programy promocyjne i profilaktyczne są wprowadzane jedynie pod warunkiem uzyskania na ten cel dodatkowych środków finansowych. Istnieje konieczność objęcia uczniów aktywną opieką medyczną i profilaktyką zdrowotną. Budowanie bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców Gminy wymaga podejmowania, wspólnie z władzami powiatu, działań w zakresie zapobiegania i rozwiązywania problemów uzależnienia jak i w zakresie rozwoju profilaktyki i promocja zdrowia. Współpraca z władzami powiatu w zakresie stworzenia systemu rozwoju profilaktyki, usprawnienia wczesnej diagnostyki i promocji zdrowia ma na celu:

- zmniejszenie ryzyka wystąpienia tzw. chorób cywilizacyjnych,
- ograniczenie możliwości wystąpienia chorób zakaźnych,
- ograniczenie szkód zdrowotnych związanych z niewłaściwymi warunkami i trybem życia mieszkańców.
- zwiększenie efektywności leczenia nowotworów, cukrzycy oraz chorób układu krążenia.

5.3 Kultura, sport i rekreacja.

Sfera działalności kulturowej w gminie jest na wysokim poziomie. W Gminie Widuchowa działają dwie biblioteki obejmujące Gminną Bibliotekę Publiczną w Widuchowej wraz z filią w Krzywinie. Gminna Biblioteka Publiczna w Widuchowej od września 2000 roku działa w Zespole Szkół w Widuchowej i jest placówką skomputeryzowaną. Biblioteka nie jest jednak powiązana ze szkołą i posiada odrębny budżet. Od 01 stycznia 2006r. biblioteka jest Instytucją Kultury. W bibliotece zatrudnionych jest 2 pracowników pełnoetatowych i księgową na 1/8 etatu. Na dzień 31.12.2011r. biblioteka posiada 860 czytelników, a roczne wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz sięgają 14.000 woluminów. Księgozbiór wewnątrz biblioteki udostępniany był w ilości 4.600 woluminów. Biblioteka posiada 22.846 woluminów ogółem. Od stycznia 2005r w Bibliotece działa Czytelnia Internetowa z trzema stanowiskami dla czytelników, gdzie dostęp do Internetu jest bezpłatny. Druga Biblioteka – Filia Krzywińska działa w miejscowości Krzywin od lutego 2002r. jest skomputeryzowana i działa w budynku Szkoły Podstawowej. Zatrudniony jest tam jeden pracownik pełnoetatowy. Roczne wypożyczenia na zewnątrz wynoszą 9.000 woluminów, na miejscu w bibliotece 6.900 woluminów. Księgozbiór Biblioteki ogółem wynosi ponad 13 tyś. woluminów.

W przeciągu ostatnich lat w Gminie Widuchowa nastąpiły znaczące zmiany w sferze kultury. W związku z oczekiwaniami mieszkańców obszar ten zaczął się dość intensywnie rozwijać na obszarach wiejskich. Z pomocą środków własnych, ale także pozabudżetowych (w tym unijnych) udało się wyremontować lub wybudować i doposażyć świetlice wiejskie niemal we wszystkich miejscowościach w Gminie, tj. Dębogóra, Żarczyn, Rynica, Ognica, Pacholęta, Żelechowo, Kłodowo, Marwice, Czarnówko, Bolkowice, Lubicz, Krzywin.

W miejscowości Widuchowa działa Ochotnicza Straż Pożarna, której celem statutowym jest prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z PSP, organami samorządowymi i innymi podmiotami, a także udział w akcjach ratowniczych.

W gminie, co roku organizowane są liczne imprezy, które na stałe wpisały się w kalendarz. Przy ich organizacji Gmina współpracuje z innymi instytucjami. Są to między innymi: - Święto Kapusty, - Dożynki Gminne, - Dni Integracji Osób Niepełnosprawnych, - Ekojarmark, - Festiwal Zuzia i Piosenki Angielskiej, - Jasełka, -

Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy, - Ferie zimowe, - uroczyste spotkanie Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Widuchowej, - Dzień Babci i Dziadka, - Ferie z piosenką, - Dzień Matki, - wyjazdy autokarowe, rowerowe, zajęcia w Ośrodku w okresie wakacyjnym, imprezy lokalne, - Dzień Niepodległości, - Sylwester. Na terenie gminy działa kilka klubów sportowych. Niektóre posiadają już długą tradycję, powstają jednak również nowe. Wiele z nich odnosi znaczące sukcesy nie tylko lokalne, ale również ogólnokrajowe. Są to: KS „Łabędź- Gryfhurt” Widuchowa, LZS „Orzeł” Żelechowo, KS „Czarni” Czarnówko, Krzywiński Ludowy Uczniowski Klub Sportowy, Gminny Uczniowski Klub Sportowy w Widuchowej, UKS „Pro- Team” Żarczyn.

Przy Zespole Szkół w Widuchowej oraz przy Szkole Podstawowej w Krzywinie jest sala gimnastyczna dostępna w godzinach popołudniowych, także dla chętnych mieszkańców Gminy. Dużym zainteresowaniem cieszą się rozgrywki piłki siatkowej. Obszary, w których realizowane są działania obejmujące kulturę fizyczną, to wychowanie fizyczne, rekreacja i turystyka, rehabilitacja ruchowa oraz sport. Zaplecze sportowo-rekreacyjne gminy tworzy: - sala gimnastyczna przy Zespole Szkół w Widuchowej oddana do użytku w 2002 r. Obiekt zawiera pełno wymiarowe boisko do piłki ręcznej oraz możliwość przystosowania sali do trzech boisk do koszykówki, jak również trzech do siatkówki. Sala gimnastyczna posiada dwa magazynki na sprzęt sportowy oraz cztery szatnie z natryskami. Obiekt posiada także salę do gimnastyki korekcyjnej. Placówka wyposażona jest również w bardzo dobrą bazę stołówkową, z której poza dziećmi szkolnymi korzystają mieszkańcy Widuchowej. Ponadto plac wokół budynku Szkoły jest zagospodarowany - powstał zespół boisk do gier zespołowych i lekkoatletyki, - sala gimnastyczna oraz łącznik z budynkiem istniejącej szkoły podstawowej w Krzywinie wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną wybudowana w latach 2009-2012. Długość wybudowanej sali gimnastycznej wyniosła 26,76 m a szerokość 15,06 m. Sala posiada zaplecze i jest połączona z budynkiem istniejącej szkoły podstawowej łącznikiem wraz z niezbędną infrastrukturą związaną z budynkiem oraz zagospodarowaniem terenu w niezbędne elementy do prawidłowego funkcjonowania obiektu (pochylnia dla osób niepełnosprawnych, dojścia i dojazdy utwardzone, miejsca postojowe dla samochodów osobowych, zieleń ozdobna). Kompleks boisk sportowych w Widuchowej, wybudowano w ramach programu "Moje Boisko - Orlik 2012 (boisko piłkarskie oraz boisko wielofunkcyjne wraz zapleczem sanitarno-szatniowym)

w latach 2010-2011. W skład kompleksu wchodzi boisko do piłki nożnej o wymiarach 30,0m x 62,0m o powierzchni 1860m² (pole gry 26,0m x 56,0m) o nawierzchni syntetycznej typu „sztuczna trawa” wraz z wyposażeniem (bramki aluminiowe mocowane w tulejach – 2 sztuki, siatki do bramek – 2 sztuki) oraz boisko wielofunkcyjne o wymiarach: 19,1m x 32,1m o powierzchni 613,11m² (pole gry 15,1m x 28,1m) wraz z podbudową o powierzchni poliuretanowej. Zakupiono także wyposażenie (dla boiska do piłki koszykowej: obręcz do koszykówki standard i siatka do obręczy – 2 szt., tablicę do koszykówki epoksydowa o wym. 105 x 180cm – 2 szt., mechanizm regulacji wysokości – 2 szt., konstrukcję do koszykówki dwusłupową, montowaną w tulejach – 2 sztuki oraz dla boiska do piłki siatkowej: słupki do siatkówki, aluminiowe, wielofunkcyjne (badminton, tenis, siatkówka) – 2 szt., siatka do siatkówki – 1 szt. Cały teren boisk ogrodzono, oświetlono, wykonano chodniki a także zamontowano monitoring gwarantujący uczestnikom bezpieczeństwo użytkowania a jednocześnie chroniące obiekty przed ewentualnymi aktami wandalizmu. Promowanie zdrowego stylu życia i uczestnictwa w kulturze fizycznej jest ciągle jednym z ważniejszych zadań Gminy. Z powstałych obiektów korzystać może zarówno młodzież jak i dzieci zamieszkujące Gminę, osoby dorosłe, ale także działająca od 15 lat na terenie miejscowości Krzywin – Krzywińska Liga Biegów Przełajowych. Jest ona największym wydarzeniem sportowo-kulturalnym w Gminie Widuchowa o ustalonej renomie. Dotychczas odbyło się 30 edycji imprezy, które przeprowadzane są regularnie dwa razy w roku. Wiosenna edycja na przełomie kwietnia i maja, a jesienna edycja na przełomie września i października. Krzywińska Liga Biegów Przełajowych z całą pewnością jest jedną z największych imprez dla dzieci, młodzieży i nie tylko w województwie zachodniopomorskim, ale też należy do największych tego typu w Polsce. Tradycyjnie podczas każdej imprezy frekwencja oscyluje w przedziale 900-1200 uczestników przy udziale 45-60 placówek oświatowych (szkoły podstawowe, gimnazja, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, centra kształcenia i wychowania oraz szkoły ponadgimnazjalne). Uczestnicy rekrutują się głównie z terenów wiejskich i małomiasteczkowych trzech okolicznych powiatów: gryfińskiego, pyrzyckiego i myśliborskiego. Bardzo często bierze udział także młodzież spoza tego terenu: ze Szczecina, Stargardu, Chociwła, Dobrej Nowogardzkiej i Choszczna. W ramach zapoczątkowanej w 1998 roku współpracy przygranicznej swój udział w imprezie zaznaczyły zorganizowane grupy z niemieckich szkół i klubów sportowych (Prenzlau, Pinnow, Angermunde, Passow).

Bazę wypoczynkową na terenie Gminy zapewnia znajdujący się koło Żelechowa Ośrodek Wypoczynkowy „Kiełbicze”. Ośrodek położony jest nad brzegiem jeziora, wśród lasów. Oferuje wczasowiczom możliwość całodziennego wyżywienia, korzystania z placu zabaw dla dzieci, wypożyczenia sprzętu wodnego oraz całosezonowego wędkowania i grzybobrania. Bazę stanowią jedno i dwuosobowe domki turystyczne wyposażone w węzeł sanitarny, a także pole namiotowe z sanitariatami. Dzięki urozmaiconej ofercie ośrodka i jego rozwiniętej infrastrukturze zapewnia on zarówno możliwość przyjazdu weekendowego jak i rodzinnego wypoczynku długoterminowego. Ponadto rzeka Odra przepływająca przez Widuchową stwarza możliwość wybudowania tam w przyszłości przystani jachtowej lub mariny. Do obiektów o znaczeniu sportowym należy pełnowymiarowa hala sportowa przy szkole podstawowej w Widuchowej z trybunami na 120 osób, zespół zewnętrznych boisk sportowych w Widuchowej oraz oddana niedawno do użytku sala gimnastyczna przy SP w Krzywinie. W planach rozwojowych Gminy dodatkowo planuje się budowę i modernizację boisk sportowych na terenie miejscowości Krzywin, Żelechowo, Lubicz i Czarnówko i dalej całej Gminy w miarę zgłaszanych potrzeb. Na terenie Gminy znajduje się jedno gospodarstwo agroturystyczne i ekologiczne FRYKAS w Marwicach zajmujące się także produkcją serów i twarogów z mleka koziego. Innych obiektów na terenie Gminy nie ma, co powinno skierować obszar działań gminy w kierunku edukacji mieszkańców dotyczącej prowadzenia tego typu działalności. Stanowiłoby to szansę na aktywizację zawodową środowisk wiejskich i zmniejszenia ukrytego bezrobocia agrarnego na obszarach wiejskich w gminie. Korzystając ze sprzyjających warunków przyrodniczo – krajobrazowo - kulturowych, gmina powinna postawić na zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej (ukierunkowanej głównie na wypoczynek letniskowy), w celu pełnego wykorzystania swojego potencjału turystycznego.

Przez teren gminy przechodzą dwa szlaki turystyczne. Czerwony szlak turystyczny prowadzący z Radziszewa do Mieszkowic oraz szlak od Dolnej Odry w kierunku Nowego Czarnowa przez Pacholęta do Lubicza. Z Lubicza szlak biegnie polną drogą i wschodnim brzegiem jeziora Lipienko, dalej na południe po zachodniej części jeziora Kłodowskiego przez drogę Kłodowo – Krzywin w kierunku zachodniej strony jeziora Kiełbicze, w kierunku wsi Polesiny. Obecnie na terenie gminy długość szlaków turystycznych wynosi 22 kilometry. W maju 2003 została oddana do użytku ścieżka rowerowa: Pacholęta – Marwice – Widuchowa – Ognica – Rynica – Krzywin.

Przebiega ona w głównej mierze wzdłuż odcinka rzeki Odry. Stanowi ona część Trasy Nadodrzańskiej biegnącej od Szczecina do Kostrzyna. Ponadto będzie ona stanowić część sieci międzypaństwowej, gdyż podobna ścieżka rowerowa znajduje się także po stronie niemieckiej

W roku 2013 zostały wytyczone dwa szlaki – czerwony i czarny w porozumieniu z gminą Banie. Są to: Szlak czarny relacji Banie – Baniewice – Żelechowo – Krzywina. Szlak czerwony: Banie – Lubanowo – Babinek – Czarnówko – Pacholęta.

Odpowiednie zagospodarowanie turystyczne stworzy możliwości rozwoju funkcji rekreacyjnej również poza letnim sezonem turystycznym (leśniczówki, gajówki). Dostępność puszczy, atrakcyjność krajobrazu oraz korzystny mikroklimat stwarzają możliwości zagospodarowania terenów dla różnych form turystyki (ścieżki rowerowe, piesze, konne, ścieżki dydaktyczne, punkty widokowe, zagospodarowanie obszarów wodnych).

5.4 Rynek pracy i bezrobocie.

Sytuacja na rynku pracy po trwającym już kilka lat ogólnoswiatowym kryzysie gospodarczym wciąż nie ulega znaczącej poprawie. Zarówno w powiecie gryfińskim, jak i całym województwie zachodniopomorskim dały się odczuć skutki ogólnoswiatowego kryzysu. Ilość zgłaszanych wolnych miejsc pracy w dalszym ciągu nie zaspokaja popytu na pracę. Mimo powolnie polepszającej się sytuacji na rynku pracy (tendencja cyklicznie zauważalna w okresach wiosenno-letnich) nadal w województwie zachodniopomorskim, w powiecie gryfińskim czy w naszej gminie zauważalny jest stosunkowo wysoki wskaźnik poziomu bezrobocia. Wysokiemu poziomowi bezrobocia towarzyszy mała liczba zgłaszanych ofert pracy. Likwidacja miejsc pracy, brak nowych ofert, będące wynikiem decyzji, jakie musieli podejmować pracodawcy na skutek znacznego spadku ożywienia w gospodarce krajowej i zagranicznej, które rozpoczęły się w 2008 roku są odczuwalne do dzisiaj. Proces odbudowy i tworzenia dodatkowych miejsc pracy jest złożony i spowolniony z uwagi na rozagę i ostrożność pracodawców w podejmowaniu przedsięwzięć inwestycyjno-zatrudnieniowych. Z uwagi na brak perspektyw zawodowych, niskie zarobki i stosunkowo dużą ilość terenów popegeerowskich generujących dziedziczenie postaw pasywnych na lokalnym rynku pracy oraz w związku z niewielką liczbą

zgłaszanych ofert pracy w stosunku do liczby zarejestrowanych zasadną jest aktywizacja osób bezrobotnych a przedsiębiorczych w kierunku samozatrudnienia.

Wśród problemów lokalnego rynku pracy, które wymagają szczególnej uwagi, należy na pierwszym planie umieścić dość wysoką stopę bezrobocia, chociaż w roku 2015 uległa ona zmniejszeniu.

Wszelkie działania stymulujące lokalny rynek pracy muszą zmierzać w pierwszej kolejności w kierunku ograniczenia dynamiki wzrostu stopy bezrobocia i w tym kierunku zmierzają intensywne działania Powiatowego Urzędu Pracy podejmowane w celu aktywizacji lokalnego rynku pracy. Utrzymująca się stopa bezrobocia może świadczyć o występowaniu niepokojących zjawisk wyjątkowo negatywnie oddziałujących na funkcjonowanie podmiotów gospodarczych na terenie powiatu, w tym – o braku bodźców do nowych inwestycji kapitałowych.

Długotrwałe bezrobocie powoduje szybką degradację ekonomiczną jednostki i rodziny, tym samym rozszerza strefę ubóstwa. Ponadto długotrwałe bezrobocie stwarza zagrożenie wykluczeniem społecznym rodzin, sprzyja izolacji społecznej, wywołuje poczucie krzywdy, jednocześnie powoduje dezaktualizację lub wręcz utratę kwalifikacji zawodowych osoby bezrobotnej, często prowadzi do wzrostu zjawisk patologicznych. W programowaniu działań na najbliższe lata szczególną uwagę należy zwrócić również na konieczność wsparcia aktywizacyjnego osób bezrobotnych legitymujących się wyższym wykształceniem. Wśród grup osób bezrobotnych wydzielonych według poziomu wykształcenia liczebność tej grupy wzrastała w ostatnich latach w najszybszym tempie.

W roku 2006 stanowili oni 4,7% ogółu bezrobotnych, natomiast w roku 2012 aż 9,6%. Udział procentowy kobiet bezrobotnych legitymujących się wyższym wykształceniem wynosi aż 14,02%.

Aktualnie o atrakcyjności osób na lokalnym rynku pracy decyduje nie tyle poziom wykształcenia, co dostosowanie zdobywanych kwalifikacji do szybko zmieniających się potrzeb rynku pracy.

Tradycyjnie od lat najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowią osoby legitymujące się wykształceniem policealnym i średnim zawodowym. W większości przypadków skuteczność aktywizacji zawodowej tej grupy bezrobotnych wiąże się z koniecznością zdobycia lub zweryfikowania kwalifikacji zawodowych.

Problem bezrobocia jest najczęściej wskazywany przez uczestników konsultacji

społecznych w Gminie Widuchowa, jako poważny problem społeczny. Bezrobocie dotyka głównie ludzi młodych – do 25 roku życia oraz osób powyżej 50 roku życia.

Bezrobocie jest zjawiskiem trudnym do zmierzenia. Statystyki najczęściej odnoszą się do skali bezrobocia rejestrowanego (jawnego), ujmując w ten sposób tylko część osób pozostających bez pracy. Polskie bezrobocie ma w dużym stopniu charakter bezrobocia długotrwałego. Bezrobotni długoterminowi, pozostający bez pracy dłużej niż rok, stanowią większość wśród bezrobotnych. Grupa bezrobotnych krótkoterminowych wykazuje się większą aktywnością na rynku pracy, częściej podejmuje prace dorywcze, a także częściej rejestruje się w urzędach pracy, w celu znalezienia pracy, otrzymania świadczeń zdrowotnych oraz przysługującego części z nich zasiłku. Wykazują się także większą gotowością do podjęcia pracy. Bezrobotni pozostający bez pracy dłużej niż rok utrzymują się dzięki wsparciu rodziny i świadczeń pomocy społecznej. Poważnym skutkiem bezrobocia jest ubożenie rodziny, które często prowadzi do narastania konfliktów i napięć między członkami rodziny oraz przyczynia się do powstawania patologii społecznych. Brak perspektyw zatrudnienia, szczególnie w przypadku bezrobotnych długoterminowych, powoduje degradację pozycji społecznej tych osób. Długotrwałe bezrobocie często prowadzi do ubóstwa i marginalizacji społecznej.

Powiatowy Urząd Pracy w Gryfinie dla Gminy Widuchowa zanotował w grudniu 2014 roku 332 zarejestrowane osoby, w tym 214 kobiet. Procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym to 9%. Z prawem do zasiłku było 28 osób w tym 16 kobiet. Osoby do 25 roku życia – 86, w tym 56 to kobiety.

Stopa bezrobocia w grudniu 2013 r. w powiecie gryfińskim wyniosła 22,3%. Od marca br. stopa bezrobocia sukcesywnie spadała. W miesiącach od sierpnia do października utrzymywała się na niezmiennym poziomie, natomiast w grudniu nieznacznie wzrosła. W porównaniu do początku roku spadła o 0,9%.

Stopa bezrobocia w grudniu 2014 r. w powiecie gryfińskim wyniosła 19%. Podobnie jak liczba bezrobotnych w powiecie, tak i stopa bezrobocia sukcesywnie spadała od stycznia do lipca br. W sierpniu nieznacznie wzrosła a od września do listopada utrzymywała się na niezmiennym poziomie, natomiast w grudniu nieznacznie wzrosła. W porównaniu do początku roku stopa bezrobocia spadła o 4,2%.

W powiecie gryfińskim stopa bezrobocia rejestrowanego według stanu na koniec grudnia 2014 roku, która wynosiła 19% była wyższa niż stopa bezrobocia rejestrowanego dla województwa zachodniopomorskiego (15,5%), była również wyższa niż stopa bezrobocia rejestrowanego dla całego kraju (11,4%). Bezrobocie dotyka głównie ludzi młodych i kobiety.

Grupą szczególnie narażoną na bezrobocie są osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności. Z jednej strony mogą oni posiadać ograniczenia w wykonywaniu niektórych prac, z drugiej strony są gorzej odbierane przez pracodawców, (jako mniej sprawne, mniej przydatne itp.).

Powiatowy Urząd Pracy w Gryfinie organizuje zajęcia aktywizacyjne oraz programy szkoleniowe dla osób bezrobotnych. Do form pomocy oferowanych przez Powiatowy Urząd Pracy osobom bezrobotnym należy zaliczyć, między innymi, staże i szkolenia, przygotowanie zawodowe dorosłych, prace interwencyjne i roboty publiczne, prace społecznie użyteczne, udzielanie jednorazowych środków na podjęcie działalności, gospodarczej, wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy, udzielanie porad grupowych, organizacja zajęć aktywizacyjnych, grupowych informacji zawodowych oraz organizowanie spotkań informacyjnych.

5.5 Ubóstwo.

Ubóstwo jest zjawiskiem występującym powszechnie we wszystkich społeczeństwach. W Polsce według danych GUS w 2012 r. w najtrudniejszej sytuacji znalazły się gospodarstwa domowe, których podstawą były nie zarobkowe źródła utrzymania, szczególnie świadczenia inne niż renty i emerytury. Ubóstwo dotykało też osób, które wykonywały nisko płatną pracę, tj. osób o niskim wykształceniu, pracujących na stanowiskach robotniczych. Kolejnym czynnikiem wpływającym na występowanie ubóstwa było bezrobocie. W Polsce ubóstwa najczęściej doświadczają ludzie młodzi, w tym dzieci, zwłaszcza te z rodzin wielodzietnych lub niepełnych. W trudnej sytuacji znajdują się też osoby starsze, niepełnosprawne, mieszkańcy regionu północnego i wschodniego Polski oraz mieszkańcy wsi¹.

Ponadto, jak wynika z badania budżetów gospodarstw domowych, które przeprowadził GUS ubóstwo częściej dotyka mieszkańców wsi niż miast.

¹ Główny Urząd Statystyczny, Departament Badań Społecznych i Warunków Życia, „Ubóstwo w Polsce w 2012r.” s. 4 - 8

W roku 2012 w skrajnym ubóstwie znalazło się 4 % mieszkańców miast oraz 10 % mieszkańców wsi. Innymi słowy, co 25 osoba na 100 mieszkańców miast, oraz co 10 na 100 mieszkańców wsi borykała się z problemem ubóstwa skrajnego, tj. jej zasoby finansowe były zbyt niskie, aby zapewnić sobie skromne wyżywienie i utrzymać bardzo małe mieszkanie².

Do najczęściej występujących przyczyn ubiegania się o pomoc z ośrodków pomocy społecznej w 2014r. przez mieszkańców należało ubóstwo. Stanowiło ono główną przyczynę ubiegania się o pomoc przez osoby przychodzące do ośrodków pomocy społecznej. W następnej kolejności znalazło się bezrobocie, niepełnosprawność długotrwała i ciężka choroba (z wyłączeniem choroby psychicznej i upośledzenia umysłowego). Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietność była rzadszym powodem przyznawania pomocy.

Pozostałe przyczyny ubiegania się o pomoc z ośrodków pomocy społecznej stanowiły łącznie niecałe 10% wszystkich przypadków ubiegania się o pomoc. Należały do nich:

zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna, narkomania, choroba psychiczna, upośledzenie umysłowe, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, bezdomność, sieroctwo, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, trudność w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy.

System pomocy społecznej w Gminie Widuchowa oferuje kompleksową pomoc osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. W 2014 roku z pomocy Ośrodka z powodu ubóstwa korzystało 227 rodzin. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje z instytucjami, organizacjami pozarządowymi, instytucjami rynku pracy oraz służbami mundurowymi.

Osoby trwale ubogie cechuje poczucie bezradności, bezsilności oraz zepchnięcia na margines. Z powodu podejmowania prac dorywczych i potrzeby oszczędzania, takie osoby nie uczestniczą czynnie w życiu społecznym ani nie korzystają z dóbr kulturowych. Ubóstwo można rozpatrywać z punktu widzenia jednostek i rodzin, borykających się ze stałym brakiem środków finansowych. Staje się ono kwestią

² Tamże., s. 3 - 7

społeczną, gdy natężenie i skala sytuacji charakteryzujących je wywiera destrukcyjny wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy całego kraju.

Do grup szczególnie zagrożonych ubóstwem można zaliczyć rodziny, w których członkowie utrzymują się z niezarobkowych źródeł, innych niż renta czy emerytura. Utrwalanie się biedy powoduje zmianę stylu życia rodziny oraz przyczynia się do powstania wielu niekorzystnych zjawisk, jak: zaniedbania w opiece i wychowaniu, alkoholizm, przemoc w rodzinie, przestępczość.

Najczęstszymi powodami udzielania pomocy społecznej w latach 2012-2015 były bezrobocie, niepełnosprawność, ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz długotrwała lub ciężka choroba.

Powody przyznawania pomocy społecznej w Widuchowej w latach 2012 - 2015.

| PRZESŁANKA | Liczba rodzin w 2012 | Liczba osób w 2012 | Liczba rodzin w 2013 | Liczba osób w 2013 | Liczba rodzin w 2014 | Liczba osób w 2014 | Liczba rodzin w 2015 | Liczba osób w 2015 |
|---|-----------------------------|---------------------------|-----------------------------|---------------------------|-----------------------------|---------------------------|-----------------------------|---------------------------|
| Ubóstwo | 65 | 320 | 19 | 46 | 54 | 136 | 92 | 204 |
| Bezrobocie | 100 | 310 | 167 | 166 | 147 | 440 | 176 | 508 |
| Długotrwała lub ciężka choroba | 4 | 15 | 20 | 51 | 27 | 64 | 39 | 87 |
| Niepełnosprawność | 81 | 132 | 112 | 185 | 131 | 222 | 131 | 219 |
| Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego | 80 | 210 | 33 | 128 | 37 | 133 | 35 | 124 |
| Potrzeba ochrony macierzyństwa | 30 | 175 | 6 | 32 | 8 | 40 | 13 | 62 |
| Alkoholizm | 15 | 50 | 9 | 18 | 9 | 18 | 7 | 14 |
| Bezdomność | 3 | 3 | 3 | 3 | 1 | 1 | 0 | 0 |
| Przemoc w rodzinie | 5 | 21 | 1 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Narkomania | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 |

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Widuchowej.

Osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej mogą liczyć na pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, w tym w formie świadczeń pieniężnych (zasilek celowy, zasilek okresowy, zasilek stały, zasilek celowy specjalny). Gminny

Ośrodek Pomocy Społecznej świadczy również pomoc rzeczową i finansową dla mieszkańców Gminy Widuchowa w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” oraz pomoc o charakterze niepieniężnym, do której zaliczyć można pracę socjalną, opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, sprawienie pogrzebu, zapewnienie schronienia, odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej, dożywianie dzieci, gorący posiłek. Wszystkie osoby korzystające ze świadczeń pieniężnych objęte były pomocą w formie pracy socjalnej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje ponadto zadania zlecone gminie z zakresu administracji rządowej, udzielając pomocy w formie świadczeń rodzinnych (zasilek pielęgnacyjny, zasilek rodzinny wraz z dodatkami, jednorazowy zasilek z tytułu urodzenia dziecka, świadczenia pielęgnacyjne), a także przyznaje świadczenia alimentacyjne i podejmuje działania wobec dłużników alimentacyjnych.

Warto pokreślić, że pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej współpracują z Powiatowym Urzędem Pracy, przekazując osobom bezrobotnym informacje dotyczące możliwości skorzystania z poradnictwa zawodowego oraz szkoleń organizowanych w PUP.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Widuchowej realizował projekt partnerski pt. „Minimalizacja wykluczenia społecznego w Powiecie Gryfińskim w latach 2007-2014” finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. W projekcie wzięły udział osoby bezrobotne oraz osoby niepełnosprawne, które objęte zostały różnymi formami wsparcia mającymi na celu przede wszystkim przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz wzrost zdolności do zatrudnienia.

Do tzw. instrumentów aktywnej integracji, które zastosowano wobec osób niepełnosprawnych należały m.in.: indywidualne lub grupowe doradztwo zawodowe, indywidualne poradnictwo psychologiczne, kursy zawodowe, udział w turnusach rehabilitacyjnych, treningi kompetencji i umiejętności społecznych.

5.6 Bezdomność.

Osoby bezdomne z terenu gminy mogą liczyć na wsparcie instytucji, zapewnienie posiłku, odzieży, a także zakwaterowanie w schronisku dla bezdomnych. Działania podejmowane na terenie gminy zaspokajają

zapotrzebowanie istniejącego problemu bezdomności.

*Bezdomność określa się, jako względnie trwałą sytuację człowieka nieposiadającego miejsca spełniającego warunki mieszkalne, w którym mógłby stale i bez ograniczeń przebywać, ani aktualnej możliwości lub chęci uzyskania takiego miejsca.*³ Kategoria bezdomnych jest efektem niewłaściwej realizacji mieszkalnictwa, będącego funkcją socjalną państwa. Bezdomność może być również efektem dobrowolnie podjętej decyzji o wyborze takiego stylu życia, występowania patologii w rodzinie, jak również może być wynikiem eksmisji, stanowiącej jedną z częstszych przyczyn bezdomności.

Skala bezdomności w Polsce jest trudna do oszacowania, co wynika z dużej mobilności takich osób oraz braku meldunku. W przybliżeniu liczbę bezdomnych szacuje się w przedziale między 30 i 300 tysiącami osób, z czego 30-40% stanowi bezdomność „uliczną”, około 60% bezdomnych przebywa w placówkach, i ledwie 2-4% przebywa w mieszkaniach wspieranych.

Na terenie naszej gminy obecnie nie ma osób bezdomnych. Dzięki współpracy ze Stowarzyszeniem ludzi bezdomnych, samotnych matek z dziećmi w Stargardzie Szczecińskim, osoby bezdomne przebywające na terenie gminy uzyskały kompleksową pomoc i wsparcie. Przy tej współpracy osoby, będące klientami Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej zawsze mają możliwość skorzystania z ciepłego posiłku, suchego prowiantu, zaopatrywane są w niezbędną odzież i obuwie, a także zaspokajane są inne zgłoszone potrzeby.

5.7 Problemy osób niepełnosprawnych i starszych.

Karta Praw Osób Niepełnosprawnych uchwalona 1 sierpnia 1997r. niepełnosprawnego, jako osobę, *której obniżona sprawność funkcjonalna (sensoryczna, fizyczna i/lub psychiczna) trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról właściwych dla płci i wieku, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi.*⁴

³ Piekut-Brodzka D. (2000). *O bezdomnych i bezdomności*, Warszawa, s. 42. Za: Głąbicka K. (2004) *Polityka społeczna państwa polskiego u progu członkostwa w Unii Europejskiej*. Radom:Instytut Technologii Eksploatacji., s. 178.

⁴ Karta Praw Osób Niepełnosprawnych uchwalona z dnia 1 sierpnia 1997 r. (Dz.U. Nr 50, poz. 415).

W Polsce liczba niepełnosprawnych wzrasta, co może wiązać się między innymi ze starzeniem się społeczeństwa. Natężenie zjawiska niepełnosprawności nasila się z wiekiem. Starzenie się społeczeństwa jest związane ze zmniejszaniem się odsetka nowonarodzonych oraz wydłużaniem przeciętnego trwania życia. Wśród osób starszych, obok inwalidztwa, problemem jest również samotność, choroba, życie w ubóstwie, poczucie braku przydatności. Do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności można zaliczyć choroby, wypadki, zatrucia i urazy. Często niepełnosprawność jest wynikiem przewlekłej choroby. Należy zaznaczyć, że częstość występowania chorób przewlekłych wzrasta wraz z wiekiem.

Według danych udostępnionych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Gryfinie, w 2013 roku na terenie Gminy Widuchowa wydano osobom po 16 roku życia 79 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności, w roku 2014 taką samą ilość – 79 orzeczeń, natomiast w roku 2015 ilość ta wzrosła do 105 wydanych orzeczeń.

Kobietom w latach 2013-2015 w Gminie Widuchowa wydano 72 orzeczenia, natomiast 89 orzeczeń wydano mężczyznom. Wśród wydanych orzeczeń dominowały orzeczenia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności – 69, 55 orzeczeń to orzeczenia o lekkim stopniu niepełnosprawności, a 37 to stopnień znaczny. Wśród najczęstszych przyczyn niepełnosprawności w Gminie dominowały dwie przyczyny: upośledzenia narządu ruchu oraz choroby układu oddechowego i krążenia.

W latach 2013 - 2015 roku Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Gryfinie dla mieszkańców Gminy Widuchowa wydał 132 orzeczenia z powodu upośledzenia ruchu oraz 76 orzeczeń z powodu choroby układu oddechowego i krążenia. Poniższa tabela przedstawia podział wydanych orzeczeń w sumie w 2013, 2014 i 2015 roku według przyczyn niepełnosprawności.

| Przyczyny niepełnosprawności | Liczba orzeczeń 2013-2015 | | |
|-------------------------------------|----------------------------------|---------------|---------------|
| | dorośli | dzieci | ogółem |
| Upośledzenie narządu ruchu | 125 | 7 | 132 |
| Choroby układu | 69 | | 76 |

| | | | |
|---|----|----|-----------|
| oddechowego i krążenia | | 7 | |
| Choroby psychiczne | 30 | 10 | 40 |
| Choroby neurologiczne | 54 | 7 | 61 |
| Inne: w tym schorzenia : endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne, etc. | 36 | 4 | 40 |

Wśród niepełnosprawnych mieszkańców, najwięcej osób posiada orzeczenie z powodu upośledzeń narządu ruchu, chorób układów oddechowego i krążenia oraz chorób neurologicznych. Osoby niepełnosprawne charakteryzują się niewielką aktywnością zawodową. Należy podkreślić, że wraz z wiekiem wzrasta liczba osób z orzeczoną niepełnosprawnością, co w kontekście niekorzystnych zmian demograficznych, może nasilić problemy osób niepełnosprawnych w przyszłości.

Ludność gminy, jak to zostało wcześniej podkreślone, starzeje się. Niekorzystne zmiany demograficzne będą w przyszłości wpływać na wiele dziedzin życia, m.in. na: gospodarkę, popyt na usługi, charakter infrastruktury, służbę zdrowia, politykę mieszkaniową oraz zatrudnienie. Starsze osoby są mniej aktywne i skłonne do angażowania się w życie społeczne, dlatego tak ważne są działania skierowane na aktywizację tej grupy wiekowej mieszkańców.

Najwięcej osób z terenu Gminy Widuchowa, które otrzymały w latach 2013 - 2015 orzeczenia o niepełnosprawności według wykształcenia to wykształcenie podstawowe i gimnazjalne w ilości 66, zasadnicze w ilości 53, średnie w ilości 21, mniej niż podstawowe w ilości 17 i 2 to wykształcenie wyższe.

Należy zaznaczyć, że osoby niepełnosprawne nie są aktywne na rynku pracy. Wśród mieszkańców Gminy, którym wydano orzeczenie o stopniu niepełnosprawności w latach 2013 - 2015 pracowało 28 osób, a niepracujących było aż 360 osób.

| Aktywność osób niepełnosprawnych na rynku pracy | 2012r. | 2013r. | 2015r. |
|--|---------------|---------------|---------------|
| Osoby pracujące | 4 | 8 | 16 |

| | | | |
|---------------------------|-----|-----|-----|
| Osoby niepracujące | 114 | 107 | 139 |
|---------------------------|-----|-----|-----|

W latach 2013 - 2015 roku Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Gryfinie wydał orzeczeń mieszkańcom Gminy poniżej 16 roku życia – 21, od 26-40 roku życia – 13, od 41-59 roku życia – 77, a od 60 roku życia i więcej – 50. Wśród mieszkańców, którym wydano orzeczenie największy odsetek stanowią osoby po 41 roku życia.

Niewątpliwie jednym z kluczowych problemów społecznych jest niepełnosprawność i długotrwała choroba lub ciężka choroba, która utrudnia i czasem uniemożliwia sprawne funkcjonowanie w środowisku. Długotrwała choroba, czyli choroba przewlekła jak nazwa wskazuje nie jest stanem przejściowym, lecz wiąże się z dolegliwościami, które nie mijają, ale utrzymują się przez długie lata, a często w miarę upływu czasu także nasilają. Wpływa to na funkcjonowanie człowieka niemal w każdej sferze życia, ponieważ dotychczasowe życie staje się podporządkowane chorobie. Negatywne skutki długotrwałej choroby powodują obniżenie sprawności fizycznej, pogorszenie samopoczucia, ograniczenia w podejmowaniu jakiegokolwiek pracy, także zawodowej jak również ograniczenia w kontaktach społecznych. Taki stan organizmu, utrzymujący się przez dłuższy czas wywołuje niepewność, bezsilność, frustrację i wiele innych negatywnych emocji, skutkiem, czego są nierzadko zaburzenia w sferze psychicznej, prowadzące niekiedy do depresji.

Towarzyszące długotrwałej chorobie dolegliwości zdrowotne wymagają zwykle dużych nakładów finansowych, potrzebę długoterminowej opieki lekarskiej, co wiąże się z pogorszeniem kondycji finansowej, w związku ze zwiększeniem wydatków na leczenie czy rehabilitację. Z uwagi na fakt, że w przypadku choroby przewlekłej problemy ze zdrowiem utrzymują się przez dłuższy czas, konsekwencją takiego stanu rzeczy bywa często niepełnosprawność. Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997r. (Dz. U. 2011, Nr 127, poz. 721 z późn. zm.) mówi, że „niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej”.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, uzyskanymi dzięki Narodowemu Spisowi Powszechnemu w 2011 r. niepełnosprawni stanowili 12,2% polskiego społeczeństwa. Spośród ogółu niepełnosprawnych więcej było kobiet - 53,9%, natomiast ilość niepełnosprawnych mężczyzn wyniosła 46,1%. Zdecydowana większość niepełnosprawnych zamieszkiwała miasta, osoby ze wsi stanowiły 35,7% ogółu niepełnosprawnych.

Osoby niepełnosprawne dzielą się na 2 grupy: osoby niepełnosprawne prawnie, czyli te, które posiadają potwierdzoną orzeczeniem niepełnosprawność, wydane przez odpowiedni organ do tego uprawniony i osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, które subiektywnie odczuwają ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych właściwie do swojego wieku.

W Polsce orzeczenia o niepełnosprawności wydawane są do celów rentowych przez lekarzy orzeczników Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, a także komisje podległe Ministerstwu Spraw Wewnętrznych i Administracji na podstawie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz do celów pozarentowych przez powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności, zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z 27 sierpnia 1997 r. Według powyższej ustawy niepełnosprawność podlega stopniowaniu i w ten sposób ustala się trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki.

Dane GUS wskazują, że w 2011r. osoby, które miały potwierdzoną prawnie niepełnosprawność stanowiły 66,8% niepełnosprawnych, natomiast odsetek niepełnosprawnych biologicznie wyniósł 33,3%. W odniesieniu do danych liczbowych dotyczących ogółu niepełnosprawnych kobiet i mężczyzn należy zwrócić uwagę na to, iż uzyskane dane są niedoszacowane z uwagi na to, że ok. 1,5 mln respondentów odmówiło odpowiedzi na pytania dotyczące niepełnosprawności. W związku z powyższym wyniki spisu odnoszące się do niepełnosprawności należy potraktować, jako wstępne. W przyszłości będą prowadzone głębsze analizy dotyczące tej kwestii.

W powiecie gryfińskim wydawaniem orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności zajmuje się Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Gryfinie. Biorąc pod uwagę dane uzyskane z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Gryfinie stwierdzić można,

że począwszy od 2012 roku liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności stopniowo malała, co obrazuje poniższa tabela.

Dane dotyczące wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności

| Wyszczególnienie | 2012 | 2013 | 2014 |
|--|------|------|------|
| Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności | 1407 | 1245 | 1228 |
| - w tym kobiety | 735 | 605 | 591 |
| - w tym mężczyźni | 672 | 640 | 637 |
| Liczba osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności | 576 | 429 | 353 |
| Liczba osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności | 572 | 545 | 606 |
| Liczba osób z lekkim stopniem niepełnosprawności | 259 | 271 | 269 |

Źródło: Bank danych PCPR Gryfino

Jak pokazują powyższe dane, liczba zaliczonych do stopnia niepełnosprawności kobiet w stosunku do mężczyzn stopniowo maleje. W 2012r. kobiety stanowiły 52,24 % ogółem wydanych orzeczeń, w 2013r. 48,59 %, natomiast w 2014r. już 48,13 %. Wśród ogółu orzeczeń wydanych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Gryfinie w 2012 r. najczęściej stanowiły orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności – 40,94 %. W 2013r. i 2014r. najczęściej było wydanych orzeczeń o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, odpowiednio 43,78 % i 49,35 %. W latach 2012-2014 najmniejszą liczbę stanowiły orzeczenia o lekkim stopniu niepełnosprawności.

Dane dotyczące celu złożenia wniosku o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności

| Cel złożenia wniosku: | 2012 | 2013 | 2014 |
|--|------|------|------|
| Odpowiednie zatrudnienie | 104 | 113 | 141 |
| Szkolenie | 2 | 0 | 0 |
| Uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej | 15 | 8 | 9 |
| Konieczność zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne | 148 | 93 | 89 |
| Korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia | 384 | 385 | 328 |

| w samodzielnej egzystencji | | | |
|---------------------------------|-----|-----|-----|
| Zasiłek pielęgnacyjny | 788 | 645 | 652 |
| Korzystanie z karty parkingowej | 51 | 71 | 189 |
| Inne | 130 | 72 | 109 |

Źródło: Bank danych PCPR Gryfino

Wśród osób, które złożyły wniosek o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, najwięcej było tych, które za cel wydania orzeczenia podały uzyskanie zasiłku pielęgnacyjnego (2012r. - 48,58%, 2013r. - 46,5%, 2014r. - 42,98%) . Często przyczyną ubiegania się o wydanie orzeczenia było korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, a następnie znalezienie odpowiedniego zatrudnienia. Warty odnotowania jest wyraźny spadek wniosków składanych dla konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. Wyraźny wzrost w 2014r. składania wniosków dla celu korzystania z karty parkingowej spowodowany był zmianami w przepisach.

Dane dotyczące orzeczeń o niepełnosprawności u osób przed 16 rokiem życia

| Wyszczególnienie | 2012 | 2013 | 2014 |
|--|------|------|------|
| Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności | 227 | 227 | 215 |
| Cel złożenia wniosku - w tym w celu przyznania zasiłku pielęgnacyjnego | 194 | 185 | 130 |
| - w tym w celu przyznania zasiłku stałego | 23 | 40 | 67 |
| - w innym celu | 7 | 4 | 18 |

Źródło: Bank danych PCPR Gryfino

Według danych dotyczących wydanych orzeczeń dla osób przed 16 rokiem życia, liczba wydanych orzeczeń w przeciągu ostatnich trzech lat pozostaje na podobnym poziomie. Główną przyczyną składania wniosków w tej grupie było przyznanie zasiłku pielęgnacyjnego, podobnie jak w przypadku osób po 16 roku życia.

Starość i starzenie się nie zostały dotąd zdefiniowane w sposób jednoznaczny. Nauki biologiczne jak i społeczne nie dały dotychczas odpowiedzi na to, czym jest jedno a czym drugie. Przyjmuje się, że starość to zjawisko lub faza życiowa, a drugie ujmowane jest, jako proces. Zwykle pojęcia starości i starzenia się rozpatrywane są pod względem przeżytych lat oraz zachodzących w organizmie

zmian biologicznych, psychicznych i społecznych. Przyjęto się, że najłatwiejszym kryterium kwalifikującym człowieka do grupy osób starszych jest wiek metrykalny, z uwagi na to, że podlega on obiektywnemu pomiarowi w jednostkach czasu. Większość polskich prac gerontologicznych przyjmuje 60 rok życia za początek wieku podeszłego, ze względu na fakt, że właśnie w tym okresie życia człowieka (z odchyleniem kilku lat w obie strony) następuje kumulacja zjawisk fizycznych, psychicznych i społecznych właściwych starości, a nasilenie tych zmian wzrasta wraz z upływem lat.

W związku z tym zachodzi potrzeba dzielenia starości na wiek wczesnej, późnej i sędziwej starości⁵.

Światowa Organizacja Zdrowia również przyjmuje wiek 60 za początek starości i dzieli proces starzenia się na 3 etapy:

- 60 – 75 roku życia - wiek podeszły (wczesna starość),
- 75 – 90 roku życia – wiek starczy (późna starość),
- 90 rok życia i powyżej – wiek sędziwy (długowieczność).

Starzenie się, jako proces ciągły i nieodwracalny zależy od wielu czynników m.in., od sposobu i warunków życia, inaczej przebiega u mężczyzn a inaczej u kobiet, inaczej w mieście i na wsi.

Prognozuje się, że w 2035 roku liczba osób starszych w Polsce będzie stanowić około 23% ogółu ludności⁶. Te procesy demograficzne wskazują na postępujący proces starzejącego się społeczeństwa. Spowodowany on jest wydłużaniem ludzkiego życia, a przede wszystkim spadkiem rozrodczości, w związku, z czym maleje liczba dzieci i młodzieży. Postęp cywilizacyjny, rozwój medycyny i popularyzacja tzw. zdrowego trybu życia powodują, że ludzi starszych w kolejnych latach będzie nadal przybywać. Rodzi to potrzebę rozwoju działań na rzecz poprawy sytuacji społecznej osób starszych.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej „pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.”⁷ Trudną sytuacją życiową

⁵ Tabaczkiewicz A., Problemy starości i starzenia się w perspektywie poznawczej pedagogiki społecznej, „Studia Edukacyjne” 1995, nr 1, s. 105.

⁶ Rocznik Demograficzny 2010, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2010.

⁷ Dz. U. 2009 Nr 175, poz. 1362 ze zm.

jest opieka nad osobą straszą, głównie chorą i niesprawną. Rodziny, w których są osoby starsze mogą skorzystać ze świadczeń pomocy społecznej, poradnictwa specjalistycznego, usług opiekuńczych i specjalistycznych, interwencji kryzysowej. Usługi opiekuńcze są jednym z zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego. Zatem każda gmina zobowiązana jest do zagwarantowania dostępu do tego typu usług. Specjalistyczne usługi opiekuńcze znacznie wpływają na poprawę, jakość życia osób starszych, a także ich rodzin⁸.

Świadczenia z pomocy społecznej mają formę pieniężną, rzeczową i usługową. Świadczenia pieniężne jak i usługi realizowane są przede wszystkim w ramach pomocy środowiskowej, natomiast rzeczowa forma świadczeń udzielana jest w ramach pomocy instytucjonalnej w domach pomocy społecznej, środowiskowych domach samopomocy, warsztatach terapii zajęciowej, itp.

5.8 Zagrożenia współczesnej rodziny.

Na terenie Gminy Widuchowa istnieją rodziny z problemami wychowawczymi oraz takie, w których występuje przemoc w rodzinie. W gminie realizowane są programy, których celem jest przeciwdziałanie tym zjawiskom, zaś instytucje współpracują ze sobą w tym zakresie.

Zgodnie z art.16 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka rodzina jest naturalną podstawową komórką społeczną⁹, spełniającą wiele funkcji w społeczeństwie. Obecnie zagrożeniem dla stabilizacji życia rodzinnego w Polsce są trudności na rynku pracy i problemy finansowe. Bezrobocie głównych żywicieli rodziny, trwałe ubóstwo mogą przyczynić się do wystąpienia szeregu niekorzystnych zjawisk, jak przemoc w rodzinie, przestępczość, alkoholizm, niedożywienie dzieci, brak należytej opieki i działań wychowawczych, choroby somatyczne i psychiczne.

Wśród osób korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej część klientów stanowią rodziny przejawiające bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego.

W 2012 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Widuchowej zatrudnił asystenta rodziny. W roku 2013 pracował z 15 rodzinami, w roku 2014 z 12 rodzinami, a w 2015 roku z 15 rodzinami przeżywającymi trudności

⁸ Główny Urząd Statystyczny, Departament Badań Społecznych i Warunków Życia, „Ubóstwo w Polsce w 2012r., s. 3 - 7

⁹ Powszechna Deklaracja Praw Człowieka.

wychowawcze, zagrożonymi umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej, a także rodzinami, których dzieci są objęte systemem pieczy zastępczej.

Asystent rodziny zatrudniony jest na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011r o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U.2016.575 j.t.)

Asystent działa w obszarach promowania wartości rodziny, wzmocnienia jej funkcji społeczno-wychowawczej, zapewnienia dzieciom i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych różnorodnych form pomocy, jak również zapewnienia dostępności poradnictwa specjalistycznego.

Asystent współpracuje z instytucjami i organizacjami realizującymi zadania mieszczące się w zakresie wspierania rodziny, są to np.:

- Ośrodki Pomocy Społecznej,
- Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie,
- Powiatowe Urzędy Pracy,
- Sądy – Kuratorzy,
- Domy Samotnej Matki,
- Zakłady Opieki Zdrowotnej,
- Policja,
- Placówki oświatowe,
- Kościoły i związki wyznaniowe,
- Organizacje pozarządowe (stowarzyszenia, organizacje pożytku publicznego, kluby samopomocy i inne),
- Ośrodki Interwencji Kryzysowej,
- Placówki Opiekuńczo – Wychowawcze,
- Gminne Komisje ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii,
- Zespół Interdyscyplinarny i inne.

Na terenie Gminy Widuchowa zdarzają się przypadki przemocy domowej. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Widuchowej realizuje Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie. Głównym celem Programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy. Celami szczegółowymi Programu, są: zmiana postaw mieszkańców wobec przemocy w rodzinie, wzrost liczby przeszkolonych osób przygotowanych do pomagania rodzinie z problemem

przemocy, spadek liczby przypadków przemocy, spadek liczby rodzin, w których interwencje podejmowane są wielokrotnie, stała edukacja środowiska lokalnego.

W każdym roku podejmowane są działania informacyjne, profilaktyczne oraz edukacyjne, takie jak: spotkania informujące i przybliżające procedurę Niebieskiej Karty, zakup lub wydruk ulotek i sukcesywne ich rozprowadzanie wśród mieszkańców Gminy, zajęcia edukacyjno-informacyjne dla młodzieży gimnazjalnej.

Zarządzeniem Wójta Gminy Widuchowa z dnia 14 grudnia 2010 roku został powołany Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w skład, którego wchodzi przedstawiciel oświaty, policji, Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, organizacji pozarządowej, służby zdrowia, kurator sądowy, prokurator oraz pracownicy socjalni GOPS, którzy zajmują się stroną merytoryczną i prowadzą dokumentację Zespołu. Zespół zbiera się nie rzadziej niż raz na 3 m-ce, natomiast raz w miesiącu zwoływane są grupy robocze. W roku 2013 napłynęło 13 niebieskich kart, w 2014 – 22 karty, a w roku 2015 – 21 kart.

W siedzibie GOPS codziennie osoby dotknięte przemocą mogą uzyskać niezbędne informacje oraz wsparcie i odpowiednią pomoc. W ramach podnoszenia kwalifikacji osób pracujących z rodzinami doznającymi przemocy, członkowie zespołu biorą udział w szkoleniach oraz prowadzą działania profilaktyczne.

5.9 Uzależnienia od substancji psychoaktywnych.

Alkoholizm jest chorobą spowodowaną nadużywaniem napojów alkoholowych, z którą wiążą się nie tylko konsekwencje zdrowotne dla uzależnionej osoby, ale również stanowi ona problem socjalny i przyczynia się do występowania patologii społecznych. Niepokojące jest zjawisko stałego obniżania się granicy wieku inicjacji alkoholowej młodzieży.¹⁰ Do ujemnych społecznych skutków alkoholizmu można zaliczyć spadek wydajności pracy, występowanie chorób związanych z nadużywaniem alkoholu, jak nadciśnienie, udar mózgu, nowotwory, marskość wątroby, zespół uzależnienia psychicznego. Zjawisko alkoholizmu jest ściśle powiązane z występowaniem przestępczości, wypadkami w pracy oraz wypadkami

¹⁰ Minkiewicz A. (2001) Patologia społeczna. W: Kurzynowski A. (red.), *Polityka społeczna*. Warszawa: Instytut Gospodarstwa Społecznego SGH, s. 291-292.

drogowymi. Nadużywanie alkoholu przez któregoś z rodziców osłabia więzi rodzinne i skutkuje występowaniem dysfunkcji w pełnieniu ról rodzicielskich.

Alkoholizm jest zjawiskiem, który dotyka ludzi w różnym wieku, bez względu na płeć, wykształcenie, status materialny, miejsce zamieszkania. Alkohol jest substancją niezwykle popularną w kraju, pomimo udowodnionego szkodliwego działania. Powoduje poważną dezorganizację i demoralizację życia rodzinnego, zaburza relacje między członkami rodziny, często bywa przyczyną agresji, przemocy oraz stosowania niewłaściwych metod wychowawczych wobec dzieci. Od lat obserwuje się tendencję obniżania się wieku inicjacji alkoholowej. Rozpowszechnienie picia wśród nastolatków jest zbliżone do wskaźników obserwowanych wśród dorosłych. Według ogólnopolskich badań przeprowadzonych w 2011 roku w ramach międzynarodowego projektu: „European School Survey Project on Alcohol and Drugs” (ESPAD) wśród uczniów klas trzecich szkół gimnazjalnych (wiek: 15-16 lat) oraz klas drugich szkół ponadgimnazjalnych (wiek: 17-18 lat), młodzież jest nadal silnie zagrożona przez legalne substancje psychoaktywne takie jak napoje alkoholowe, papierosy, leki i inne.

Wyniki badań wskazały, że napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej, podobnie jak ma to miejsce w dorosłej części społeczeństwa. Chociaż raz w ciągu całego swojego życia piło 87,3% uczniów z młodszej grupy i 95,2% uczniów z starszej grupy. Picie napojów alkoholowych jest na tyle rozpowszechnione, że w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem piło 57,6% piętnasto-szesnastolatków i 80,4% siedemnasto-osiemnastolatków. Najbardziej popularnym napojem alkoholowym wśród całej młodzieży jest piwo i wódka a najmniej – wino.

Doświadczenia z paleniem papierosów ma większość badanych uczniów, a pali przynajmniej raz dziennie około 20% nastolatków. Zaznacza się tu na nowo tendencja wzrostowa. Chociaż raz w życiu paliło 57,2% gimnazjalistów i 70,9% uczniów ze starszej grupy. Zarówno palenie tytoniu jak picie napojów alkoholowych jest bardziej rozpowszechnione wśród chłopców niż wśród dziewcząt. Jeszcze rzadziej zdarza się przyjmowanie leków uspokajających lub nasennych bez przepisu lekarza. Takie doświadczenia, chociaż raz w życiu, stały się udziałem 15,5% uczniów z młodszej grupy i 16,8% ze starszej. Sięganie po te leki jest bardziej rozpowszechnione wśród dziewcząt niż wśród chłopców.

Ponadto wyniki badania wskazują na znacznie niższy poziom rozpowszechnienia używania substancji nielegalnych, niż legalnych. Chociaż raz w ciągu całego życia marihuany lub haszyszu używało 24,3% młodszych uczniów i 37,3% starszych uczniów. Na drugim miejscu pod względem rozpowszechnienia wśród substancji nielegalnych jest amfetamina - ok. 4,6% wśród uczniów gimnazjów i 8,3% wśród uczniów szkół wyższego poziomu. Okazjonalne używanie substancji nielegalnych (w czasie ostatnich 12 miesięcy) także stawia przetwory konopi na pierwszym miejscu pod względem rozpowszechnienia. W klasach trzecich gimnazjów używa tego środka ponad 10,1% uczniów, w klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych – 28,5%. Zarówno eksperymentowanie z substancjami nielegalnymi, jak ich okazjonalne używanie jest bardziej rozpowszechnione wśród chłopców niż wśród dziewcząt. Niemal wszyscy badani słyszeli o tzw. „dopalaczach”- zastępczych środkach odurzających, jednak tylko 15,3% uczniów klas trzecich gimnazjów i 21,6% uczniów klas drugich szkół ponadgimnazjalnych było kiedykolwiek w sklepie z dopalaczami. Odsetek badanych, którzy kiedykolwiek używali dopalaczy są jeszcze niższe -10,5% gimnazjalistów i 15,8% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Używanie dopalaczy jest bardziej rozpowszechnione wśród chłopców niż wśród dziewcząt.

Picie napojów alkoholowych często sprzyja powstawaniu różnych problemów, w tym przestępczości. Problemy te występować mogą także bez związku z używaniem substancji psychoaktywnych, jednak picie zwiększa prawdopodobieństwo ich pojawienia się. Wśród gimnazjalistów najbardziej rozpowszechnią konsekwencją picia alkoholu były problemy z rodzicami (13,8%), gorsze wyniki w nauce (12,4%), problemy z przyjaciółmi (11,7%), bójki (10,5%) oraz wypadki lub uszkodzenia ciała (9,8%). W grupie uczniów szkół ponadgimnazjalnych najczęściej pojawiały się gorsze wyniki w nauce lub pracy (18,7%), problemy z rodzicami (15,9%), bójki (15,3%), problemy z przyjaciółmi (13,5%). Wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych na drugiej pozycji problemów związanych z piciem alkoholu pojawiają się kłopoty z policją (64,2%).

Analiza danych na temat występowania przypadków wskazujących na uzależnienie od alkoholu młodzieży szkół gimnazjalnych z terenu gminy wskazuje, że środowisko szkolne nie jest obszarem, gdzie ten problem jest wyraźnie dostrzegalny. Szkoły w ramach swojej działalności profilaktycznej realizowały w latach 2012 - 2014 szereg działań skierowanych do uczniów w formie pogadanek,

zajęć warsztatowych, konkursów plastycznych i konkursów wiedzy związanych z problematyką uzależnień.

Pedagogizacją objęci byli również rodzice uczniów w ramach prelekcji, pogadanek o tematyce przeciwdziałania uzależnieniom i odpowiedzialności karnej nieletnich, a także kadra pedagogiczna.

Wymienione działania prowadzone były też z udziałem zaproszonych gości, specjalistów, przedstawicieli Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej, Policji oraz prelegentów zatrudnianych przez PCPR w Gryfinie (warsztaty dla kadry pomocy społecznej i rodzin zastępczych).

Podstawę prawną systemu leczenia odwykowego w Polsce stanowi ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 28 października 1982 roku oraz Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie organizacji, kwalifikacji personelu, zasad funkcjonowania i rodzajów zakładów leczenia odwykowego oraz udziału innych zakładów opieki zdrowotnej w sprawowaniu opieki nad osobami uzależnionymi od alkoholu z dnia 31 grudnia 1999 roku. Na podstawie Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień z dnia 30 sierpnia 2009 r. (Dz.U. Nr 140, poz.1146) osobom uzależnionym przysługują świadczenia realizowane w warunkach stacjonarnych, dziennych i ambulatoryjnych.

Leczenie odwykowe osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych dostępne jest w publicznych placówkach opieki zdrowotnej w ZOZ Gryfinie i jest dobrowolne oraz bezpłatne, również dla osób nieubezpieczonych. Zasadniczą metodą leczenia uzależnienia w zakładach leczenia odwykowego jest psychoterapia uzależnienia, natomiast postępowanie medyczne ma wymiar wspomagający psychoterapię i jest nakierowane głównie na leczenie alkoholowych zespołów abstynencyjnych, farmakologiczne wsparcie psychoterapii, diagnostykę szkód wynikających z używania alkoholu i kierowanie osób wymagających leczenia somatycznego do leczenia specjalistycznego. Współuzależnienie nie jest chorobą - jest zespołem nieprawidłowego przystosowania się do sytuacji problemowej. U części osób współuzależnionych rozpoznaje się ostrą reakcję na stres, zaburzenia stresowe pourazowe lub zaburzenia adaptacyjne. Współuzależnienie diagnozuje się wyłącznie u osób dorosłych, które formalnie mogą wybrać inną drogę poradzenia sobie z problemem picia partnera. Dzieci nie mają żadnego wyboru. Są skazane na życie w takich warunkach, jakie stwarzają dla nich dorośli.

Poza profesjonalną terapią współzależnienia pomocne dla osób mających pijących bliskich mogą być spotkania grup AA, której celem jest wspieranie się osób współzależnionych w trudnościach wynikających z życia z osobą pijącą i w zmianie swojego funkcjonowania na bardziej satysfakcjonujące.

Leczenie uzależnienia jest dobrowolne, za wyjątkiem sytuacji sądowego zobowiązania do leczenia, które zostały określone w ustawie z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Celem instytucji sądowego zobowiązania osób uzależnionych od alkoholu do leczenia odwykowego jest motywowanie do podjęcia terapii uzależnienia. Zobowiązanie nie ma charakteru przymusu prawnego. Przymus stosowany jest na etapie doprowadzania osoby uzależnionej od alkoholu na badanie przez biegłego, na rozprawę w sądzie i do zakładu leczniczego na podjęcie kuracji, jeśli odmawia ona współpracy. Nie ma jednak możliwości prawnych ani organizacyjnych zatrzymania pacjenta w zakładzie lecznictwa odwykowego wbrew jego woli. Do przyjęcia zgłoszenia i wszczęcia postępowania zobowiązana jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych właściwa dla miejsca zamieszkania lub pobytu osoby, której dotyczy postępowanie. Na podstawie danych większości Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z terenu powiatu gryfińskiego w latach 2012-2014 można zaobserwować wzrost łącznej liczby wniosków o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego, jakie wpływały do tych instytucji. Stosunkowo mniej natomiast gminne komisje wydawały orzeczeń w tym przedmiocie, choć liczba tych orzeczeń corocznie wzrasta. W przeciwdziałaniu uzależnieniom istotną rolę odgrywają systematycznie podejmowane akcje o charakterze profilaktycznym, obejmujące między innymi edukację i informację skierowaną na świadome wybieranie zdrowego stylu życia, unikanie szkód zdrowotnych i społecznych związanych z używaniem środków psychoaktywnych.

Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych występuje wśród mieszkańców Gminy Widuchowa, na terenie gminy prowadzonych jest jednak wiele działań, których celem jest przeciwdziałanie temu zjawisku.

Rada Gminy każdego roku przyjmuje Uchwałę w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w roku 2015 zadania realizowane były poprzez:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej osobom uzależnionym od alkoholu,
- udzielanie rodzinom osób uzależnionych pomocy psychospołecznej i prawnej,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,

W programie zawarte zostały priorytety, aktywizacja działalności świetlic w środowisku lokalnej społeczności, nawiązanie ściślejszej współpracy z pedagogami szkolnymi, koordynacja wspólnych działań profilaktycznych i informacyjnych a także rozszerzenie kręgu instytucji, stowarzyszeń oraz innych osób prawnych i fizycznych biorących czynny udział w działalności profilaktycznej.

Na terenie Gminy Widuchowa łączny limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych uchwalony przez Radę Gminy wynosi – 60. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie w roku 2013 wyniosła- 32, w roku 2014 – 30, a w roku 2015 – 28. Wyraźnie spada liczba punktów gdzie sprzedawany jest alkohol na terenie naszej Gminy. Wydawane są również pozwolenia jednorazowe, i tak w roku 2013 wydano 20, czyli był to górny limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w roku 2014 zauważono wyraźny spadek, było to 12 punktów, natomiast w 2015 roku było to 18 punktów, czyli wzrost o 6 punktów.

Na terenie Gminy Widuchowa nie odnotowano interwencji w związku z naruszeniem przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Uzależnienie od alkoholu może być również przyczyną udzielenia pomocy finansowej w GOPS Widuchowa zgodnie z ustawą o pomocy społecznej. W roku 2013 i 2014 pomocy udzielono dla 9 osób, natomiast w roku 2015 pomoc ta zmniejszyła się i wyniosła 7 osób.

W Gminie Widuchowa, co roku Rada Gminy podejmuje również Uchwałę w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii.

W roku 2015 zadania programu to:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo- wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- wspomaganie działalności instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązaniu problemów narkomanii.

Celem programu jest podjęcie wielopłaszczyznowych i interdyscyplinarnych działań mających na celu zapobieganie wszelkim uzależnieniom poprzez redukcję dostępności i zapotrzebowania na substancje narkotyczne, a przede wszystkim przez pracę profilaktyczną w środowisku lokalnym. Program ten skierowano głównie do dzieci i młodzieży i realizowano poprzez prowadzenie zajęć opiekuńczych, sportowych i rekreacyjnych w świetlicach wiejskich, na boisku Orlik oraz finansowanie szkolnych programów profilaktycznych w szkołach. Każdego roku te działania są finansowane, w roku 2015 sfinansowano program profilaktyczny w Zespole Szkół w Widuchowej oraz imprezy edukujące społeczność Gminy Widuchowa.

Aktywny udział dzieci i młodzieży w ww. działaniach gwarantuje zmniejszenie nowych przypadków uzależnienia od substancji, których działanie może prowadzić do narkomanii. Ponadto przyczynia się w istotny sposób do właściwego spędzania czasu, aktywności na rzecz poznawania swojego region, zrozumienia problemów ludzi starszych i dzieci opuszczonych przez rodzinę.

5.10 Bezpieczeństwo i porządek publiczny.

Uczestnicy konsultacji społecznych przekonani są, że Gmina Widuchowa jest bezpieczną gminą. Posterunek Policji Widuchowa - Banie współpracuje z wieloma instytucjami działającymi na terenie gminy, angażując się w działania mające na celu poprawę bezpieczeństwa oraz przeciwdziałanie patologiom

społecznym.

Jednym z istotniejszych elementów funkcjonowania społeczności lokalnej jak jest Gmina są kwestie bezpieczeństwa oraz porządku publicznego. Często wskaźniki dotyczące bezpieczeństwa nie odzwierciedlają nastrojów i poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców danego obszaru, dlatego też bardzo istotnym elementem prawidłowo działającej struktury lokalnej jest wizerunek służb zajmujących się, na co dzień zapewnieniem bezpieczeństwa oraz porządku publicznego. Jak wskazuje doświadczenie w Gminie Widuchowa pomimo pojawiających się coraz to nowych zagrożeń, publiczne poczucie bezpieczeństwa dzięki staraniom lokalnych władz, pozostaje na wysokim poziomie. Sprawami bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy Widuchowa zajmuje się Posterunek Policji Widuchowa - Banie, obejmuje zasięgiem swojego działania teren całej Gminy Widuchowa. W zakresie profilaktyki przestępczości oraz ochrony porządku publicznego podstawowe działania wykonują funkcjonariusze.

Do najważniejszych zadań Policji, należą ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra, ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi, a także wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców.

W Widuchowej na Posterunku Policji pracuje kierownik, dwóch dzielnicowych, funkcjonariusz patrolowo – interwencyjny oraz funkcjonariusz dochodzeniowo - śledczy.

Praca dzielnicowego polega w szczególności na prowadzeniu rozpoznania przydzielonego mu rejonu służbowego pod względem osobowym, terenowym, zjawisk i zdarzeń mających wpływ na stan porządku i bezpieczeństwa publicznego, realizowanie zadań z zakresu profilaktyki społecznej, realizowanie zadań z zakresu ścigania sprawców przestępstw i wykroczeń, kontrolowanie przestrzegania prawa powszechnie obowiązującego oraz przepisów prawa miejscowego. Dzielnicowy podejmuje również działania zmierzające do udzielania szybkiej i skutecznej pomocy ofiarom przemocy zgodnie z procedurą Niebieskiej Karty oraz prowadzi działania profilaktyczne Bezpieczny Senior, Bezpieczny Przedszkolak, Bezpieczna szkoła, a także wykonuje inne czynności zlecone przez przełożonego.

Rolą funkcjonariusza patrolowo – interwencyjnego w naszej Gminie jest w szczególności zapobieganie wszelkim zachowaniom mogącym stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa osób i mienia lub naruszającym porządek publiczny, zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń w miejscach publicznych, prowadzenie niezbędnych działań profilaktycznych, nawiązywanie i utrzymywanie więzi ze społecznością lokalną w celu tworzenia atmosfery poczucia bezpieczeństwa i współodpowiedzialności za zapobieganie zagrożeniom.

Funkcjonariusz dochodzeniowo – śledczy prowadzi postępowania przygotowawcze oraz czynności sprawdzające w postępowaniu karnym pod nadzorem prokuratora.

Nad całością w zakresie nadzoru i organizacji służby czuwa kierownik, którego głównym zadaniem jest kierowanie pracą podległych policjantów i udzielanie im niezbędnej pomocy w rozwiązywaniu trudniejszych spraw oraz wykonywaniu skomplikowanych czynności.

W latach 2013 - 2015 liczba uciążliwych w odczuciu mieszkańców przestępstw kryminalnych (kradzież cudzej rzeczy, kradzież z włamaniem, rozbój i wymuszenie rozbójnicze, uszkodzenie mienia oraz bójka lub pobicie) w Gminie Widuchowa w roku 2015 zmalała.

Ze sprawozdań Posterunku Policji na terenie Gminy Widuchowa wynika, że w roku 2013 ogółem wszczęto 65 postępowań, w tym: 9 kradzieży, 8 kradzieży z włamaniem oraz 2 uszkodzenia cudzego mienia. Z tych 65 postępowań 50 zostało wykrytych, czyli 76,92%. W roku 2014 na terenie Gminy wszczęto 70 postępowań, w tym: 15 kradzieży, 5 kradzieży z włamaniem i 4 uszkodzenia cudzego mienia. Z 70 prowadzonych postępowań wykryto 55, czyli 76,39%. W roku 2015 z prowadzonych 54 postępowań wykryto 36, czyli 66,67%. Wyraźnie zmniejszeniu uległa przestępczość, o czym świadczy ilość prowadzonych postępowań, kradzieży było 13, kradzieży z włamaniem 4, a uszkodzenie ciała 3.

Policja prowadzi konsekwentną walkę z nietrzeźwymi kierowcami. Posterunek Policji ściśle współpracuje z instytucjami działającymi na terenie Gminy w różnych przedsięwzięciach, zabezpieczając imprezy plenerowe sportowe i kulturalne, a także biorąc udział w działalności edukacyjnej i profilaktycznej.

Na terenie Gminy Widuchowa funkcjonuje także Ochotnicza Straż Pożarna, która zabezpiecza bezpośrednio cały obszar Gminy Widuchowa. Jej zadaniem jest przede wszystkim likwidowanie występujących zagrożeń, m.in. walka z pożarami lub

innymi klęskami żywiołowymi, np. skutkami silnych wiatrów, skutkami zalań obiektów i terenów, ratownictwo techniczne, zwłaszcza w wypadkach i katastrofach drogowych. Ochotnicza Straż Pożarna jest dobrze wyposażona w sprzęt ratowniczo-gaśniczy.

Ochotnicza Straż Pożarna, działająca na terenie Gminy Widuchowa jest nie tylko elementem systemu bezpieczeństwa i ochrony przeciwpożarowej, ale jedną z najważniejszych form społecznej aktywności mieszkańców.

Na obszarze gminy Widuchowa działają 3 Ochotnicze Straże Pożarne.

OSP Widuchowa, OSP Krzywin, które należą do Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego oraz OSP Ognica.

Do zadań statutowych OSP należy m.in.:

- Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom i współdziałanie w tym zakresie z instytucjami i stowarzyszeniami,
- Branie udziału w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń,
- Informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach i ochrony przed nimi,
- Rozwijanie wśród członków Ochotniczej Straży Pożarnej kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenie działalności kulturalno – oświatowej i rozrywkowej,
- Uczestniczenie i reprezentowanie OSP w organach samorządowych i przedstawicielskich,
- Wykonywanie innych zadań wynikających z przepisów o ochronie przeciwpożarowej oraz niniejszego statutu.

W Gminie Widuchowa statystyka wyjazdów jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w latach 2012 – 2015 przedstawia poniższa tabela.

| Rok | Zdarzenia | OSP Krzywin | OSP Widuchowa | OSP Ognica |
|------|-----------|-------------|------------------|------------|
| 2012 | Pożar | 28 | 57 | 7 |
| | Wypadek | 10 | 13 | 0 |
| | Wichury | 0 | 0 | 4 |

| | | | | |
|------|------------------|----|----|----|
| | Fałszywe alarmy | 0 | 1 | 0 |
| | Inne | 12 | 18 | 1 |
| 2013 | Pożar | 15 | 57 | 1 |
| | Wypadek | 18 | 3 | 0 |
| | Wichura | 0 | 5 | 4 |
| | Akcja powodziowa | 0 | 2 | 0 |
| | Inne | 0 | 11 | 10 |
| 2014 | Pożar | 22 | 72 | 4 |
| | Wypadek | 17 | 12 | 0 |
| | Fałszywy alarm | 1 | 1 | 0 |
| | Wichura | 0 | 20 | 4 |
| | Inne | 0 | 40 | 3 |
| 2015 | Pożar | 31 | 72 | 10 |
| | Wypadek | 24 | 12 | 0 |
| | Wichura | 0 | 20 | 2 |
| | Inne | 0 | 40 | 2 |

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji od OSP.

6. Analiza PESTLE

Analiza PESTLE jest analizą strategiczną służącą do diagnozy otoczenia przedsiębiorstwa. Klasyczna analiza PEST opiera się na czterech płaszczyznach:

P (political) – polityczna

E (economical) – ekonomiczna

S (social) – społeczna

T (technological) – technologiczna

Wymienione płaszczyzny, w analizie biznesowej, pozwalają nakreślić całościowy obraz przedsiębiorstwa. Analiza PESTLE jest rozszerzeniem analizy PEST o dwie dodatkowe płaszczyzny:

E (ecological) – ekologiczna

L (law) – regulacji prawnych

W trakcie opracowywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Widuchowa, analiza PESTLE została zaadaptowana do warunków gminy. Poniżej przedstawione zostały wnioski płynące z analizy.

6.1 Polityczna.

Od dłuższego czasu sytuacja polityczna w kraju jest stabilna, problemem natomiast jest konieczność współpracy na szczeblu centralnym i lokalnym polityków różnych opcji politycznych, co utrudnia realizowanie konsekwentnej polityki i utrudnia pozyskiwanie środków finansowych. Obecność Polski w Unii Europejskiej stwarza możliwość wyrównywania różnic w kraju poprzez działania finansowane przez fundusze unijne, a także umożliwia swobodny przepływ towarów i osób między granicami państw członkowskich, co ma ogromny wpływ na rynek pracy oraz gospodarkę, a także poziom kapitału intelektualnego. Obecny system zabezpieczenia społecznego kładzie nacisk na zapewnienie minimalnych dochodów, ale w ogóle nie daje szans osobom wykluczonym na samodzielne rozwiązywanie swoich problemów. System wsparcia istniejący w Polsce, pomimo wydawania stosunkowo dużej ilości pieniędzy na wsparcie osób wykluczonych, nie osiąga zamierzonych rezultatów. Odbiorcami świadczeń społecznych często nie są osoby, które najbardziej potrzebują wsparcia.

6.2 Ekonomiczna.

Współczesna gospodarka w coraz większym stopniu oparta jest na wiedzy. Do niedawna konkurencyjność gospodarki Polski opierała się na niskich kosztach pracy, relatywnie dużym rynku oraz odpowiedniej lokalizacji w centrum Europy. Czynniki te sprawiały, że stosunkowo niski poziom kapitału społecznego kraju nie stanowił przeszkody w rozwoju gospodarki, jednakże jej dalszy wzrost uzależniony jest obecnie, od jakości kapitału intelektualnego, zdolności do innowacyjności oraz umiejętności wykorzystywania cyfrowych technologii komunikacji. Aby niwelować dystans, jaki dzieli Polskę od krajów rozwiniętych, Polska musi więcej inwestować w nowoczesne dobra kapitałowe, adaptować zewnętrzne technologie, jak również

zwiększyć aktywność zawodową.¹¹ Silną stroną polskiej gospodarki jest jej stabilność makroekonomiczna, natomiast słabością niska stopa oszczędności publicznych i prywatnych.¹² Wyzwania, przed jakimi staje gospodarka Polski, ma również znaczenie dla kondycji rynku pracy w Widuchowej.

Od 2013 roku można zaobserwować stopniowy spadek stopy bezrobocia w Polsce z 14,2% do 13,4% w 2013 roku, z 13,9% do 11,9 % w 2014 roku oraz 11,9% do 9,8% w roku 2015 roku.

| | styczeń | luty | marzec | kwiecień | maj | czerwiec | lipiec | sierpień | wrzesień | październik | listopad | grudzień |
|-------------|---------|------|--------|----------|------|----------|--------|----------|----------|-------------|----------|----------|
| 2015 | 11,9 | 11,9 | 11,5 | 11,1 | 10,7 | 10,2 | 10,0 | 9,9 | 9,7 | 9,6 | 9,6 | 9,8 |
| 2014 | 13,9 | 13,9 | 13,5 | 13,0 | 12,5 | 12,0 | 11,8 | 11,7 | 11,5 | 11,3 | 11,4 | 11,4 |
| 2013 | 14,2 | 14,4 | 14,3 | 14,0 | 13,6 | 13,2 | 13,1 | 13,0 | 13,0 | 13,0 | 13,2 | 13,4 |

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych GUS.

Sytuacja na rynku pracy w kraju oraz regionie wywiera wpływ na sytuację istniejącą w Gminie Widuchowa, przyczyniając się do problemu bezrobocia oraz trudności znalezienia pracy.

Rada Europejska podjęła decyzje o budżecie unijnym na lata 2014 - 2020, według którego Polska otrzyma 72,9 mld euro na realizację polityki spójności, w ramach, której będzie można zainwestować środki, między innymi, na badania naukowe i ich komercjalizację, kluczowe połączenia drogowe, transport przyjazny środowisku, cyfryzację kraju, rozwój przedsiębiorczości, a także włączenie społeczne i aktywizację zawodową. O skuteczności polskiej polityki spójności nie będzie decydować ilość wydanych środków, ale efektywność ich wykorzystania. Skuteczne stymulowanie regionów uwarunkowane jest w dużej mierze ich potencjałem i sprawnością instytucjonalną, dlatego tak istotne są inwestycje w kapitał ludzki.

6.3 Społeczna.

Wśród czynników społecznych o dużym wpływie na sytuację społeczną w Gminie Widuchowa znajdują się zmiany w strukturze demograficznej ludności,

¹¹ Boni M. (red.) (2009). Polska 2030. Wyzwania Rozwojowe. Warszawa: Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, s.26

¹² Ibidem, s.34

kapitał społeczny mieszkańców, kapitał intelektualny mieszkańców, zmiany modelu rodziny i wyznawanych wartości.

Dla polityki społecznej, zarówno na poziomie krajowym, jak i lokalnym istotnym czynnikiem kształtującym jej wyzwania są zmiany w strukturze demograficznej ludności. Od pewnego czasu w Polsce zachodzą niekorzystne zmiany demograficzne. Niewielki przyrost naturalny, emigracje ludności oraz wydłużanie się długości trwania życia, (co jest pozytywnym aspektem i świadczy o wzroście, jakości życia mieszkańców), sprawiają, że społeczeństwo starzeje się. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w latach 1997-2007 obserwowano znaczny ubytek liczby ludności, który spowodowany był znacznym spadkiem liczby urodzeń, przy praktycznie utrzymującej się na tym samym poziomie liczbie zgonów. Największy ubytek ludności nastąpił w 2006 roku i związany był z emigracją na pobyt stały. Od 2006 roku zaobserwować można dodatni przyrost naturalny. Należy podkreślić, że niska liczba urodzeń nie gwarantuje prostej zastępowalności pokoleń. Starzejące społeczeństwo stawia nowe wyzwania przed lokalnymi władzami. Zmiany demograficzne zachodzące w kraju mają również odzwierciedlenie w sytuacji demograficznej w Gminie Widuchowa. Choć obecna sytuacja w Gminie Widuchowa jest umiarkowanie korzystna, gmina niekoniecznie jest przygotowana do rozwiązywania narastających w przyszłości problemów związanych ze starzeniem się swoich mieszkańców. Sytuacja społeczna kształtowana jest również przez zmiany w modelu rodziny. Według danych GUS, liczba zawieranych małżeństw zmniejsza się od 2008 roku, podwyższa się również wiek nowożeńców. Powyższe zmiany będą zapewne miały niekorzystny wpływ na liczbę urodzeń w przyszłości.

6.4 Technologiczna.

Istotnym czynnikiem wpływającym na atrakcyjność inwestycyjną regionu jest stan infrastruktury transportowej. W Polsce w ostatnich latach przeprowadzanych jest wiele inwestycji mających na celu poprawę infrastruktury drogowej, nadal jednak jej stan charakteryzuje się niską, jakością. Maleje znaczenie transportu kolejowego, zaś sama infrastruktura kolejowa jest w coraz gorszym stanie, maleje tym samym, jakość usług świadczonych przez przewoźników kolejowych. Nowoczesna gospodarka oparta jest przede wszystkim na wiedzy i innowacyjności. W Polsce obserwujemy niewielką zdolność do implementowania osiągnięć technologicznych bardziej

rozwinętych krajów. We współczesnym świecie ważny staje się rozwój infrastruktury teleinformatycznej oraz rozwój społeczeństwa informacyjnego. Polska wypada stosunkowo dobrze pod względem indywidualnego korzystania z tych technologii, gorzej jest w biznesie, a najslabsze wyniki osiąga w sferze korzystania z tych technologii przez administrację rządową.¹³

6.5 Ekologiczna.

Unia Europejska kładzie duży nacisk na ochronę środowiska, przestrzeganie standardów w tym zakresie przez państwa członkowskie. Pozytywne skutki tej polityki można już zaobserwować, w Polsce od czasu transformacji znacznie została ograniczona skala zanieczyszczeń generowanych przez polski sektor energetyczny. Rozwijająca się gospodarka wymaga zwiększania nakładów energetycznych, co stwarza problem w sytuacji obowiązujących norm i wskazuje na potrzebę prowadzenia racjonalnych działań oraz szukania alternatywnych środków.

6.6 Regulacji prawnych.

Dynamiczny wzrost i rozwój sektora prywatnego, świadczącego usługi w obszarze edukacji, opieki zdrowia, sprawia, że oczekiwania społeczne wobec usług oferowanych przez instytucje społeczne mieszkańców. Działanie instytucji publicznych może być realizowane w oparciu o urzędniczy styl lub też wykorzystywać rozwiązania sprawdzone w sektorze prywatnym. Problemem jest przewyższenie biurokratycznych ograniczeń, pozbawiających instytucje państwowe dynamizmu, kreatywności oraz zdolności do wprowadzania zmian. W pełni sprawne realizowanie polityki przez instytucje państwowe wymaga zwiększenia integracji działań oraz poprawy komunikacji z obywatelami. Poprawa, jakości komunikacji powinna mieć na celu wzmocnienie przejrzystości działań oraz wzrost zaufania obywateli do państwa. Komunikacja traktowana, jako sposób wymiany wiedzy z obywatelami i podmiotami zaangażowanymi w sprawy państwa, może przyczynić się do wzrostu ich zaangażowania w rozwiązywanie istniejących problemów społecznych. Decentralizacja władzy pozytywnie wpływa na postrzeganie władzy przez społeczeństwo i ocenę, jakości świadczonych publicznie usług. Wydaje się,

¹³ Boni M. (red.) (2009). Polska 2030. Wyzwania Rozwojowe. Warszawa: Kancelaria Prezesa Rady Ministrów.

żesamorządy lokalne mają właśnie największą rolę do odegrania w kształtowaniu kapitału społecznego obywateli, żeby jednak tak się stało, kluczowe jest powiązanie przekazywanych samorządom lokalnym kompetencji w powiązaniu z wysokością środków finansowych.

7. Analiza SWOT.

Analiza SWOT jest użyteczną i coraz powszechniej stosowaną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych w pracach nad strategią. Metoda ta łączy analizę wnętrza, jak i otoczenia organizacji oraz badanie szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizie SWOT poddawane są nie tylko przedsiębiorstwa, ale również powiaty, gminy czy miasta. Wnikliwe i rzetelne opracowanie analizy SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Stanowi punkt wyjściowy dla określenia celów strategicznych oraz projektów socjalnych. Przedstawione poniżej czynniki obejmują mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia.

W analizie odnoszono się do kwestii społecznych w Gminie Widuchowa.

| Mocne Strony | Słabe Strony |
|---|---|
| <ul style="list-style-type: none"> • Sprawny system pomocy społecznej • Dobre rozpoznanie przez władze lokalne i instytucje istniejących problemów społecznych w gminie • Dobrze rozwinięta infrastruktura edukacyjna • Wzrost wykrywalności uciążliwych społecznie przestępstw • Bezpieczeństwo • Atrakcyjność turystyczna gminy • Bogata oferta działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży • Bogata oferta wydarzeń kulturalnych • Rozwinięta infrastruktura sportowa • Profesjonalne przygotowanie kadry pomocy społecznej do pracy środowiskowej • Rozwinięta interdyscyplinarna pomoc na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy w rodzinie | <ul style="list-style-type: none"> • Emigracja młodych i wykształconych osób • Niewystarczające zaangażowanie mieszkańców w rozwiązywanie problemów społecznych • Postawy roszczeniowe mieszkańców • Brak integracji działań wszystkich instytucji • Bezrobocie i związane z tym ubóstwo |

| Szanse | Zagrożenia |
|--|---|
| <ul style="list-style-type: none"> • Wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych • Dalszy rozwój oferty edukacyjnej • Dostępność środków unijnych • Wykorzystanie możliwości związanych z rozwojem społeczeństwa informacyjnego • Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy • Rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną wspólnotą | <ul style="list-style-type: none"> • Utrwalanie się poczucia braku szans i perspektyw dla młodego pokolenia • Starzenie się społeczeństwa, przy jednoczesnym braku kompleksowych usług i świadczeń skierowanych do osób starszych • Brak świadczeń zdrowotnych od lekarzy specjalistów • Zmniejszenie się środków na realizowanie działań pomocy społecznej |

8. Założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Widuchowa na lata 2016 - 2022.

Na podstawie diagnozy sytuacji społecznej w Gminie Widuchowa przyjęte zostały obszary priorytetowe dla realizowania polityki społecznej w gminie. Priorytetowymi działaniami w sferze przeciwdziałania problemom społecznym na terenie gminy powinny być: przeciwdziałanie skutkom bezrobocia, wspieranie rodzin w pełnieniu ich funkcji społecznych, wspieranie działań na rzecz ochrony dzieci i młodzieży, stworzenie systemu wsparcia dla osób starszych, tworzenie warunków sprzyjających aktywizacji osób niepełnosprawnych oraz rozwijanie kapitału społecznego mieszkańców.

Cel główny Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Widuchowa na lata 2016-2022 brzmi:

Umożliwienie społeczności lokalnej jak najwyższego poziomu oraz jakości życia, ochrony zdrowia i bezpieczeństwa, a także równego dostępu do kultury i edukacji.

Powyższy cel jest wyrazem potrzeby wypracowania wspólnej wizji wszystkich instytucji działających na terenie Gminy.

Cele szczegółowe oraz wynikające z nich kierunki działań stanowią uszczegółowienie celu głównego oraz mają przyczynić się do rozwiązania problemów społecznych istniejących w gminie.

W Strategii zostały również określone cele strategiczne oraz wynikające z nich kierunki działań. Poniższy schemat przedstawia cele strategiczne wyznaczające kierunki działań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Widuchowa na lata 2016-2022.

I CEL STRATEGICZNY

Zintegrowana polityka społeczna

II CEL STRATEGICZNY

Poprawa jakości życia mieszkańców

III CEL STRATEGICZNY

Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego

IV CEL STRATEGICZNY

Integracja społeczna i zawodowa

Realizacja głównego celu opierać się będzie na realizacji czterech celów strategicznych. Poniżej przedstawiono cele szczegółowe przypisane wyróżnionym czterem celom strategicznym.

I CEL STRATEGICZNY

Zintegrowana polityka społeczna

Jednym z kluczowych zadań polityki społecznej w Gminie Widuchowa jest dalsza integracja współpracy wszystkich instytucji działających w tym obszarze. Szczególną rolę ma odgrywać współpraca z podmiotami ekonomii społecznej. Gmina powinna stwarzać stabilną infrastrukturę wsparcia dla tych podmiotów. Do tej pory podjęto wiele działań zmierzających do poprawy komunikacji między różnymi

instytucjami i placówkami. Wywierały one pozytywny wpływ na rozpoznanie istniejących problemów oraz podejmowanie bardziej skutecznych działań zmierzających do rozwiązywania tych problemów.

I CEL SZCZEGÓŁOWY

Zwiększenie wykorzystania środków i zasobów na cele społeczne

Cel ten realizowany będzie, między innymi, poprzez kształcenie kadry instytucji i placówek, działania zmierzające do poprawy istniejącej infrastruktury, usprawnianie komunikacji między instytucjami, a także zwiększenie wykorzystania środków unijnych na cele społeczne.

II CEL SZCZEGÓŁOWY

Zwiększenie wiedzy o sytuacji społeczno-ekonomicznej

Konsultacje społeczne pokazały, że wiele zgłaszanych przez uczestników działań, które powinny być realizowane na terenie Gminy Widuchowa, jest już realizowana od jakiegoś czasu, co wskazuje, że lokalne władze i instytucje mają dobre rozpoznanie istniejących problemów, a także wskazuje na potrzebę dalszego prowadzenia tych działań. Skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych, wymaga monitorowania sytuacji społeczno-ekonomicznej oraz ewaluacji realizowanych programów.

II CEL STRATEGICZNY

Poprawa jakości życia mieszkańców

Poprawa jakości życia mieszkańców jest jednym z ważniejszych zadań, zaś działania zmierzające do tego opierać się będą na realizacji 4 celów szczegółowych: poprawie zdrowia mieszkańców, rozwiązywaniu problemu alkoholizmu i narkomanii, doskonaleniu systemu opieki nad dzieckiem i rodziną oraz integracją działań na rzecz wyrównywania szans osób niepełnosprawnych oraz wdrożeniu działań w kontekście starzenia się społeczeństwa.

I CEL SZCZEGÓŁOWY

Poprawa zdrowia mieszkańców

Cel ten realizowany będzie, między innymi, poprzez poprawę dostępu do usług zdrowotnych oraz prowadzenie programów profilaktyki zdrowotnej wśród mieszkańców.

II CEL SZCZEGÓŁOWY

Rozwiązywanie problemu alkoholizmu i narkomanii, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Cel ten realizowany będzie, między innymi, za pomocą ustalanego, co roku Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, gminnym i ogólnopolskim programom oraz kampaniom, a także szkolnym programom profilaktycznym.

III CEL SZCZEGÓŁOWY

Skuteczny system opieki nad rodziną i dzieckiem

Cel ten realizowany będzie za pomocą Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, gminnym i ogólnopolskim programom i kampaniom skierowanym na rodzinę i dziecko oraz poprzez realizację wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014–2020.

IV CEL SZCZEGÓŁOWY

Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców.

Cel ten realizowany będzie poprzez współpracę z Posterunkiem Policji Widuchowa - Banie.

III CEL STRATEGICZNY

Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego

Jednym z bardziej istotnych wyzwań dla samorządu lokalnego jest pobudzanie aktywności mieszkańców i zwiększanie ich zaangażowania w rozwiązywanie problemów społecznych w gminie. Wyrównywanie różnic między regionami w dużej mierze jest uzależnione od kapitału ludzkiego i społecznego ich mieszkańców. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego opierać się będzie przede wszystkim na działaniach zmierzających do poprawy oferty edukacyjnej, aktywizacji osób starszych, organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz budowania szerokiego partnerstwa społecznego.

I CEL SZCZEGÓŁOWY

Wysoki poziom kształcenia i bogata oferta edukacyjna

Cel ten może być realizowany poprzez wspieranie rozwoju oferty edukacyjnej na wszystkich poziomach kształcenia, współpracę placówek oświatowych z instytucjami.

II CEL SZCZEGÓŁOWY

Aktywizacja osób starszych

Cel ten może być realizowany poprzez wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych, monitorowanie potrzeb starszych osób, organizowanie przedsięwzięć, rozwijanie oferty edukacyjnej i kulturalnej skierowanej do starszych mieszkańców.

III CEL SZCZEGÓŁOWY

Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży

Cel ten może być realizowany poprzez wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz dzieci i młodzieży, organizowanie różnych przedsięwzięć, rozwijanie oferty sportowej i kulturalnej w gminie, a także rozwój wolontariatu.

IV CEL SZCZEGÓŁOWY

Budowanie szerokiego partnerstwa społecznego

Rozwój kapitału społecznego wymaga podejmowania działań mających na celu budowanie dialogu z mieszkańcami oraz organizacjami pożytku publicznego. Cel ten może być realizowany poprzez informowanie mieszkańców o planowanych oraz prowadzonych działaniach poprzez umieszczanie treści dokumentów na stronie internetowej, prowadzenie konsultacji społecznych, podejmowanie współpracy z przedsiębiorcami.

IV CEL STRATEGICZNY

Integracja społeczna i zawodowa

Istotnym zadaniem jest integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, pobudzanie i wspieranie aktywności osób niepełnosprawnych i bezrobotnych, a także zapewnianie tym grupom dostępu do aktywnego uczestnictwa społecznego i kulturalnego w życiu społeczeństwa.

I CEL SZCZEGÓŁOWY

Integracja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych

Cel ten realizowany może być, między innymi poprzez likwidowanie barier architektonicznych, wspieranie organizacji pozarządowych działających w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym, wdrażanie modelu środowiskowej i zintegrowanej opieki, zwiększenia dostępu do wczesnej interwencji i rehabilitacji.

II CEL SZCZEGÓŁOWY

Integracja zawodowa osób bezrobotnych, łagodzenie skutków bezrobocia i aktywizacja lokalnego rynku pracy

Cel ten może być realizowany poprzez upowszechnianie informacji na temat form aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, monitorowaniu sytuacji osób

bezrobotnych, udzielaniu wsparcia pieniężnego i rzeczowego, realizowaniu projektów, współpracy z przedsiębiorcami, tworzeniu sprzyjających warunków do powstawania nowych miejsc pracy.

III CEL SZCZEGÓŁOWY

Przeciwdziałanie bezdomności

Cel ten realizowany będzie, między innymi poprzez monitorowanie sytuacji osób bezdomnych, zapewnianie im schronienia, dostępu do posiłku i innych form wsparcia. Cel realizowany będzie przy współpracy innych jednostek realizujących zadania publiczne z zakresu pomocy społecznej.

9. Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Widuchowa na lata 2016-2022.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Widuchowa na lata 2016-2022 realizowana będzie w oparciu o Roczne Harmonogramy Realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, przedstawiające zadania wynikające z celów Strategii, ustalane na początku każdego roku, wyznaczające ramy finansowe. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych nie stanowi zbioru zamkniętego, wraz z rozpoznawanymi potrzebami możliwe jest projektowanie nowych przedsięwzięć, będących odpowiedzią na aktualne wyzwania. W okresie czasu, który obejmuje Strategia, wdrażane i realizowane będą, w zależności od potrzeb, programy i projekty dotyczące poszczególnych obszarów problemów społecznych, między innymi wspierania osób niepełnosprawnych, aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, wspierania rodzin i dzieci, wzmocnienia kapitału społecznego mieszkańców oraz integracji działań wszystkich instytucji.

Strategia jest dokumentem programującym życie społeczności lokalnej, dlatego też w sposób zamierzony została sformułowana na takim poziomie ogólności, aby była elastyczna i stwarzała możliwość dostosowywania realizowanych w oparciu o nią działań do zmieniających się zjawisk i problemów społecznych oraz zmian przepisów prawa, które wyznaczają obszary interwencji w polityce społecznej.

10. Monitoring i ewaluacja Strategii.

Monitorowanie realizacji Harmonogramu Realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych planowane jest poprzez okresową ocenę stopnia osiągnięcia określonych kierunków priorytetowych i stopnia realizacji zaplanowanych przedsięwzięć, zoperacjonalizowanych w Rocznym Harmonogramie Realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Widuchowa. Częstkowe sprawozdania, powinny być sporządzane w pierwszym kwartale kolejnego roku realizacji strategii za rok poprzedni.

Za wykonywanie zbiorczych sprawozdań, gromadzenie i upowszechnianie zbiorczych danych z zakresu monitorowania stopnia realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych odpowiedzialny jest Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Widuchowej.

11. Źródła finansowania.

Zakłada się, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Widuchowa na lata 2016-2022 będą: budżet Państwa, budżet Gminy Widuchowa, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła. Ramy finansowe określone będą w Rocznych Harmonogramach Realizacji.

12. Wskaźnik realizacji Strategii

| 1. Zintegrowana polityka społeczna | | | |
|---|--|--|------------|
| Cel szczegółowy | Wskaźnik monitorujący | Źródło danych | Komentarze |
| Zwiększenie wykorzystania środków i zasobów na cele społeczne | Liczba szkoleń, w których brali udział pracownicy instytucji Liczba realizowanych wspólnie przez instytucje przedsięwzięć | Urząd Gminy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej | |
| Zwiększenie wiedzy o sytuacji społeczno-ekonomicznej | Liczba mieszkańców, w tym kobiet i mężczyzn Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym Przyrost naturalny Saldo migracji wewnętrznych Saldo migracji zagranicznych | GUS Bank Danych Lokalnych | |
| 2. Poprawa jakości życia mieszkańców | | | |
| Cel szczegółowy | Wskaźnik monitorujący | Źródło danych | Komentarze |
| Poprawa zdrowia mieszkańców | Liczba mieszkańców przypadających na 1 zakład opieki zdrowotnej Liczba mieszkańców przypadających na 1 dentystę Liczba realizowanych programów profilaktyki zdrowotnej Liczba uczestników programów profilaktyki zdrowotnej | GUS Bank Danych Lokalnych Urząd Gminy Szkoly | |

| | | | |
|--|---|--|--|
| <p>Rozwiązywanie problemu alkoholizmu i narkomanii, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie</p> | <p>Liczba udzielonych porad Liczba wniosków skierowanych do Komisji Liczba uczestników obozów letnich z programem socjoterapeutycznym Liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych, konkursów, akcji edukacyjnych Liczba uczestników programów profilaktycznych, konkursów, akcji edukacyjnych Liczba ogólnopolskich kampanii, w których wzięła udział gmina Liczba założonych Niebieskich Kart</p> | <p>Urząd Gminy/ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej/Szkoły/ Organizacje pożytku publicznego</p> | |
| <p>Skuteczny system opieki nad rodziną i dzieckiem</p> | <p>Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny</p> | <p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej</p> | |
| <p>Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców</p> | <p>Liczba założonych Niebieskich Kart Liczba przestępstw kryminalnych ogólnie Liczba wypadków i kolizji spowodowanych przez kierowców prowadzących po spożyciu alkoholu Liczba osób zakłócających porządek po spożyciu alkoholu Liczba wypadków drogowych Liczba ofiar śmiertelnych wypadków drogowych</p> | <p>Posterunek Policji/ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej</p> | |

3. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego

| Cel szczegółowy | Wskaźnik monitorujący | Źródło danych | Komentarze |
|--|---|--|------------|
| Aktywizacja osób starszych | Liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy osobom starszym Liczba inicjatyw skierowanych do osób starszych | Urząd Gminy/ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej | |
| Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży | Liczba zorganizowanych imprez o charakterze kulturalnym Liczba uczestników tych imprez Liczba dzieci korzystających z zajęć w placówkach wsparcia dziennego /świetlice/. Liczba klubów i stowarzyszeń sportowych Liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze kultury Liczba obiektów sportowych Liczba mieszkańców angażująca się w wolontariat | Urząd Gminy/ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej | |
| Budowanie szerokiego partnerstwa społecznego | Liczba dokumentów, sprawozdań, strategii, programów umieszczanych na stronach internetowych Liczba organizacji pozarządowych, z którymi współpracuje samorząd Czy uchwalono program współpracy z organizacjami pozarządowymi? Czy program współpracy był przygotowywany z udziałem organizacji? Średnia liczba odwiedzin oficjalnej strony gminy Liczba przeprowadzanych przez gminę konsultacji społecznych | Urząd Gminy/ organizacje pożytku publicznego | |

| | | | |
|--|---|--|--|
| | Liczba działań podjętych wspólnie z organizacjami pozarządowymi Liczba działań podjętych wspólnie z przedsiębiorcami | | |
|--|---|--|--|

4. Integracja społeczna i zawodowa

| Cel szczegółowy | Wskaźnik monitorujący | Źródło danych | Komentarze |
|--|---|---|------------|
| Integracja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych | Liczba osób z orzeczeniem o niepełnosprawności Liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy niepełnosprawnym osobom Bariery architektoniczne – liczba instytucji użytku publicznego niedostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych Liczba inicjatyw skierowanych do osób niepełnosprawnych | Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności/ Urząd Gminy | |
| Integracja zawodowa osób bezrobotnych, łagodzenie skutków bezrobocia i aktywizacja lokalnego rynku pracy | Stopa bezrobocia Liczba bezrobotnych, w tym liczba bezrobotnych kobiet Liczba bezrobotnych długoterminowych Liczba bezrobotnych bez wykształcenia Liczba bezrobotnych poniżej 25 r.ż. Liczba bezrobotnych niepełnosprawnych Liczba programów skierowanych do osób bezrobotnych Procent beneficjentów pomocy społecznej objętych kontraktem socjalnym | Powiatowy Urząd Pracy/ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej | |
| Przeciwdziałanie bezdomności | Liczba osób bezdomnych przebywających na terenie Gminy Widuchowa Liczba osób bezdomnych korzystająca z pomocy GOPS | Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej/ Policja | |

Bibliografia.

1. Auleytner J. (2004) *Polska polityka społeczna. Ciągłość i zmiany*. Warszawa: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP.
2. Boni M. (red.) (2009). *Polska 2030. Wyzwania Rozwojowe*. Warszawa: Kancelaria Prezesa Rady Ministrów.
1. Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.
2. Główny Urząd Statystyczny (2012). *Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011. Podstawowe informacje o sytuacji demograficzno-społecznej ludności Polski oraz zasobach mieszkaniowych*. Warszawa.
3. Główny Urząd Statystyczny, Departament Badań Społecznych i Warunków Życia, „Ubóstwo w Polsce w 2012r.”
4. Główny Urząd Statystyczny. Departament Badań Demograficznych (2009). *Prognoza ludności na lata 2008-2035*. Warszawa.
5. Karta Praw Osób Niepełnosprawnych uchwalona z dnia 1 sierpnia 1997r. (Dz.U. Nr 50, poz. 415).
6. Posterunek Policji Widuchowa – Banie – informacja za lata 2013 - 2015.
7. Kurzynowski A. (2001) *Polityka społeczna- podstawowe pojęcia i zakres*. W: Kurzynowski A. (red.), *Polityka społeczna*. Warszawa: Instytut Gospodarstwa Społecznego SGH
8. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Departament Rynku Pracy (2013). *Informacja o Bezrobotnych i Poszukujących Pracy w grudniu 2012 roku*. Warszawa.
9. Minkiewicz A. (2001) *Patologia społeczna*. W: Kurzynowski A. (red.), *Polityka społeczna*. Warszawa: Instytut Gospodarstwa Społecznego SGH
10. Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Przychodni Rodzinnej w Mieszkowicach – informacja i sprawozdanie za lata 2013 - 2015.
11. Ochotnicza Straż Pożarna – informacja i statystyki za lata 2012-2015.
12. Piekut-Brodzka. D (2000) *O bezdomnych i bezdomności*, Warszawa, s. 42. Za: Głąbicka K. (2004) *Polityka społeczna państwa polskiego u progu członkostwa w Unii Europejskiej*. Radom: Instytut Technologii Eksploatacji.
13. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie – informacja i sprawozdania za 2013, 2014 2015.
14. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka.
15. Sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Widuchowej za rok 2012, 2013, 2014 i 2015.
16. Szafraniec K. (2011) *Młodzi 2011*. Warszawa: Kancelaria Prezesa Rady Ministrów.
17. Wciórka B. (2007) *Bezrobotni o swojej sytuacji życiowej. Komunikat z badań*. Warszawa: CBOS, BS/56/2